

Belügyminisztérium

Rendészeti Vezetőkiválasztási, Vezetőképzési és Továbbképzési Főosztály

A rendészeti feladatokat ellátó személyek, a segédfelügyelők, valamint a személy-és vagyonőrök képzéséről és vizsgáztatásáról szóló 68/2012. (XII. 14.) BM rendelet alapján végrehajtásra kerülő képzés

TANANYAG

TERMÉSZETVÉDELMI ŐR RÉSZÉRE

Szerző: dr. Szalay Ferenc r. alezredes
Szakmai lektor: dr. Török Zoltán r. dandártábornok
Pedagógiai lektor: Bányik Anita
Szerkesztő: Kecskés Nikolett

Készült: 2020. április

II. kiadás

TARTALOMJEGYZÉK

I.	Fejezet: Szakmai ismeretek	7
I.1.	A tevékenységet meghatározó főbb jogszabályok	7
I.2.	A rendészeti feladatokat ellátó személyek köre	7
I.3.	A természetvédelmi őr Rendészeti törvényben meghatározott kötelezettségei	8
I.3.1.	Intézkedési kötelezettség	8
I.3.2.	Jogellenes cselekmény, illetékességi terület	8
I.3.3.	Segítségnyújtási és felvilágosítás-adási kötelezettség	8
I.3.4.	Egyen- vagy formaruha viselési kötelezettség	8
I.4.	A természetvédelmi őr Rendészeti törvényben meghatározott alkalmazási feltételei	8
I.5.	Az intézkedések általános szabályai	9
I.5.1.	A rendészeti szervhez tartozás igazolása	9
I.5.2.	Az intézkedés megkezdésének és lefolytatásának szabályai	9
I.5.3.	Az intézkedések alapelvei	10
I.5.4.	Általános taktikai ajánlások	11
I.5.4.1.	Az intézkedő állás, alaphelyzet kialakítása	11
I.5.4.2.	A biztonsági távolság	11
I.6.	A kényszerítő eszközök	11
I.6.1.	A kényszerítő eszközök alkalmazásának általános elvei és szabályai	11
I.6.1.1.	A szükségesség és az arányosság elve	12
I.6.1.2.	A kényszerítő eszközök alkalmazását megelőző intézkedések	12
I.6.1.3.	A kényszerítő eszközök alkalmazását követő intézkedések	13
I.6.1.4.	A kényszerítő eszközök alkalmazásának tilalmai	13
I.6.1.5.	Kényszerítő eszköz helyett más eszköz igénybevételének szabályai	13
I.6.1.6.	A kényszerítő eszközök alkalmazásának szabályai	13
I.6.1.7.	A kényszerítő eszközök típusai, fajtái:	14
I.6.1.8.	Testi kényszer	14
I.6.1.9.	Bilincs alkalmazása	15
I.6.1.10.	Vegyí eszköz alkalmazása	16
I.6.2.	Szolgálati kutya és rendőrbot alkalmazásának szabályai	16
I.6.3.	A kényszerítő eszközök és a szolgálati löfegyver birtoklásának szabályai	16
I.7.	Az alkalmazható intézkedések	17
I.7.1.	Felszólítás jogellenes magatartás abbahagyására, a cselekmény folytatásának megakadályozása	17
I.7.2.	Épület, létesítmény és egyéb vagyontárgy őrzése, jogellenes cselekmény folytatásának megakadályozása	17
I.7.3.	A tetten ért személy visszatartása	17
I.7.4.	Dolog ideiglenes elvétele	18
I.7.5.	Igazoltatás	18
I.7.6.	Ruházat, csomag és jármű átvizsgálása, valamint jármű feltartóztatása	18
I.7.7.	A tetten ért személy előállítás	19
I.8.	Az intézkedések, intézkedéssel szembeni panasz kivizsgálása	20
I.8.1.	Jelentéstétel intézkedésről, kényszerítő eszközök alkalmazásáról	20
I.8.2.	A jelentések tartalmi, formai követelményei	20
I.8.3.	Az intézkedés kivizsgálása	21
I.9.	A szolgálati igazolványra és jelvényre valamint a rendészeti feladatokat ellátó személyek nyilvántartására vonatkozó rendelkezések	22
I.9.1.	A természetvédelmi őr szolgálati igazolványa és jelvénye	22

I.9.2.	A szolgálati igazolvány és jelvény bevonása, visszavonása	22
I.10.	A kényszerítő eszközök igénylésének, átvételének, visszavételének és térítésének rendje	23
I.10.1.	Az igénylés rendje	23
I.10.2.	Az átvétel rendje és a térítés rendje.....	23
I.11.	A rendészeti feladatokat ellátó személyek ruházati ellátására vonatkozó szabályok... ..	23
I.11.1.	Az egyen- vagy formaruhára vonatkozó előírások.....	23
I.11.2.	Az egyen- vagy formaruha viselésére vonatkozó előírások.....	23
I.11.3.	Az egyen- vagy formaruhával kapcsolatos tilalmak	24
I.11.4.	Az ellátási kötelezettség	24
I.12.	Az egyes intézkedések végrehajtásának taktikája	24
I.12.1.	A gépjárművek megállításának taktikája	24
I.12.2.	A jármű, valamint a csomagátvizsgálás taktikája	25
I.12.3.	A ruházat átvizsgálásának taktikája	26
I.12.4.	Az ittas, valamint a kábítószer hatása alatt álló személyekkel szembeni intézkedések taktikája	26
I.12.4.1.	Az ittas személyekkel szemben történő intézkedés, a kommunikáció módjai	26
I.12.4.2.	A kábítószer hatása alatt álló személyekkel szemben történő intézkedés, a kommunikáció módjai.....	27
II.	Fejezet: Az elsősegélynyújtás	28
II.1.	Az elsősegélynyújtás fogalma, szerepe, esetei	28
II.2.	Sebellátás, vérzések, vérzéscsillapítás	28
II.2.1.	Teendők sebellátás, vérzéscsillapítás során	28
II.2.2.	Szűrt sebek ellátása.....	28
II.2.3.	Egyéb sérülés típusok	28
II.2.1.1.	Hajszáleres vérzés	28
II.2.1.2.	Visszeres vérzés	28
II.2.1.3.	Ütőeres vérzés	29
II.3.	A csontrendszer sérülései	29
II.3.1.	A rándulás és ficam	29
II.3.2.	Csonttörés	29
II.3.3.	Gerinc- vagy medencetörés	29
II.3.4.	Koponyaalapi törés	29
III.	Fejezet: Jogi ismeretek	30
III.1.	Büntetőjogi ismeretek	30
III.1.1.	A jogos védelem.....	30
III.1.2.	A végszükség.....	30
III.1.3.	A bűncselekmény elkövetői	31
III.2.	Szabálysértési jogi ismeretek	31
III.2.1.	A szabálysértésért való felelősség.....	31
III.2.2.	A szabálysértési eljárás megindulása	31
III.2.3.	Helyszíni bírság.....	32
III.2.4.	Szóbeli figyelmeztetés.....	32
III.3.	Büntetőjog különös részi tényállások.....	33
III.3.1.	Segítségnyújtás elmulasztása	33
III.3.2.	Személyi szabadság megsértése	33
III.3.3.	Személyes adattal visszaélés	33
III.3.4.	Környezetkárosítás	34

III.3.5.	Természetkárosítás	34
III.3.6.	Állatkínzás.....	35
III.3.7.	Orvvadászat	36
III.3.8.	Orvhalászat.....	36
III.3.9.	Tiltott állatviadal szervezése	37
III.3.10.	A hulladékgyűjtés rendjének megsértése	37
III.3.11.	Lopás	38
III.3.12.	Rongálás	39
III.3.13.	Közkirát-hamisítás	39
III.3.14.	Biztonsági okmány hamisítása	39
III.3.15.	Hamis magánokirát felhasználása	40
III.3.16.	Okirattal visszaélés.....	40
III.3.17.	Bántalmazás hivatalos eljárásban.....	41
III.3.18.	Bántalmazás közfeladatot ellátó személy eljárásában.....	41
III.3.19.	Jogellenes fogvatartás	41
III.3.20.	Hivatali visszaélés	42
III.3.21.	Közfeladati helyzettel visszaélés.....	42
III.3.22.	Hivatalos személy elleni erőszak	42
III.3.23.	Közfeladatot ellátó személy elleni erőszak	43
III.3.24.	Hivatalos személy vagy közfeladatot ellátó személy támogatója elleni erőszak	43
III.3.25.	Vesztegetés.....	43
III.3.26.	Vesztegetés elfogadása.....	44
III.3.27.	Hivatali vesztegetés.....	44
III.3.28.	Hivatali vesztegetés elfogadása.....	44
III.3.29.	Vesztegetés bírósági vagy hatósági eljárásban.....	44
III.3.30.	Vesztegetés elfogadása bírósági vagy hatósági eljárásban.....	45
III.4.	Egyes szabálysértések	45
III.4.1.	132. A tulajdon elleni szabálysértés	45
III.4.2.	141. Természetvédelmi szabálysértés	46
III.4.3.	141/A. Fémkereső műszer jogellenes használata	47
III.4.4.	147. Veszélyeztetés kutyával	48
III.4.5.	149. Csendháborítás	49
III.4.6.	150. Köztisztasági szabálysértés	50
III.4.7.	156/A. Tiltott fürdés	50
III.4.8.	161. Személyazonosság igazolásával kapcsolatos köteleességek megszegése..	51
III.4.9.	196. Erdőrendészeti szabálysértés.....	51
III.4.10.	197. Erdei haszonvételek jogosulatlan gyakorlása.....	53
III.4.11.	198. Felhívással szembeni engedetlenség	54
III.4.12.	199. Vízszennyezés	54
III.5.	Büntető eljárásjogi ismeretek	55
III.5.1.	A feljelentés.....	55
III.5.2.	A szemle	55
III.6.	Kriminálisztikai ismeretek	56
III.6.1.	Intézkedés tettenérés esetén.....	56
III.6.2.	A helyszínbiztosítás.....	57
III.6.2.1.	A helyszínbiztosítás feladatai.....	57
III.6.2.2.	Tájékoztatás a helyszín körülményeiről, a helyszín felmérése	57
III.6.2.3.	Rendőrség, mentők, tűzoltók értesítése.....	57
III.6.2.4.	Életmentés, elsősegélynyújtás	58

III.6.2.5.	Vagyonmentés	58
III.6.2.6.	A tetten ért elkövető elfogása	58
III.6.2.7.	A tanúk helyszínen tartása, illetéktelen személyek eltávolítása.....	58
III.6.2.8.	A helyszín körülhatárolása, őrzése	58
IV.	Fejezet: A Természetvédelmi Őrszolgálat ágazati szakmai és jogi ismeretei.....	60
IV.1.	A Természetvédelmi Őrszolgálat jogállása.....	60
IV.2.	A Természetvédelmi Őrszolgálat felügyelete és irányítása	60
IV.3.	Személyi feltételek	60
IV.4.	Jogosultságok és kötelezettségek	62
IV.5.	A természetvédelmi őrré és az önkormányzati természetvédelmi őrré vonatkozó közös szabályok.....	63
IV.6.	A kép- és hangfelvétel készítése, felhasználása, továbbítása, törlése	64

I. Fejezet: Szakmai ismeretek

Az Alaptörvényben meghatározottak szerint a közrend és a közbiztonság fenntartásának kizárólagos jogosultja és kötelezettje a Kormány irányítása alatt álló rendőrség.

A rendőrség alapvető feladata a bűncselekmények megakadályozása, felderítése, a közbiztonság és közrend, valamint az államhatár rendjének a védelme és fenntartása.

A Kormány által irányított rendőrség feladatainak eredményes végrehajtásában működnek közre a rendészeti feladatokat ellátó személyek, akik feladataik ellátása során - törvényi felhatalmazás alapján - az általuk észlelt bűncselekmény, szabálysértés, közigazgatási bírsággal szankcionálandó jogellenes cselekmény vagy önkormányzati rendeletben megállapított jogellenes cselekmény észlelése esetén, a helyszínen intézkedésre és szükség esetén kényszerítő eszköz alkalmazására jogosultak.

I.1. A tevékenységet meghatározó főbb jogszabályok

- 1) Magyarország Alaptörvénye;
- 2) 2012. évi CXX. törvény **az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek tevékenységéről**, valamint egyes törvényeknek az iskolakerülés elleni fellépést biztosító módosításáról (a továbbiakban: **Rendészeti tv.**);
- 3) 86/2012. (XII. 28.) BM rendelet a rendészeti feladatokat ellátó személyek és a segédfelügyelők által **alkalmazható kényszerítő eszközök** igénylésének, átvételének és visszavételének szabályairól, a térítés módjáról, a kényszerítő eszközök típusairól, fajtáiról és az alkalmazásukról, valamint a jelentéstétel és a kivizsgálás rendjére vonatkozó részletes szabályokról;
- 4) 70/2012. (XII. 14.) BM rendelet a rendészeti feladatokat ellátó személyek, valamint a fegyveres biztonsági őrök **ruházati ellátására vonatkozó részletes szabályokról** és a kivizsgálás rendjére vonatkozó részletes szabályokról;
- 5) 68/2012. (XII. 14.) BM rendelet a rendészeti feladatokat ellátó személyek, a segédfelügyelők, valamint a személy- és vagyonőrök **képzéséről és vizsgáztatásáról**;
- 6) 2012. évi II. törvény a **szabálysértésekről**, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről;
- 7) 2012. évi C. törvény a **Büntető Törvénykönyvről**;
- 8) 2017. évi XC. törvény a **büntetőeljárásról**;
- 9) **2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről.**

A tevékenységhez kapcsolódó speciális jogszabályok a IV. fejezetben kerülnek ismertetésre.

I.2. A rendészeti feladatokat ellátó személyek köre

Rendészeti feladatokat ellátó személynek minősül:

- 1) a természetvédelmi őr,
- 2) az erdészeti hatóság rendészeti feladatokat ellátó tagja,
- 3) a hegyőr,
- 4) a hivatásos vadász,
- 5) a rendészeti feladatokat ellátó erdészeti szakszemélyzet,
- 6) a rendészeti feladatokat ellátó jogosult erdészeti szakszemélyzet,
- 7) az állami halőr és a hivatásos halőr,

- 8) a közterület-felügyelő,
- 9) az önkormányzati természetvédelmi őr,
- 10) a mezőőr.

I.3. A természetvédelmi őr Rendészeti törvényben meghatározott kötelezettségei

- intézkedési kötelezettség,
- jogellenes cselekmény, illetékességi terület,
- segítségnyújtási és felvilágosítás-adási kötelezettség,
- egyen- vagy formaruha viselési kötelezettség.

I.3.1. Intézkedési kötelezettség

A természetvédelmi őr köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha illetékességi területén, a törvényben meghatározott feladatai ellátása során jogszabálysértő tény, tevékenységet, mulasztást észlel, vagy olyan tény, tevékenységet, mulasztást hoznak tudomására, amely törvényben meghatározott feladatai ellátásával összefüggő ügyben beavatkozást tesz szükségessé.

I.3.2. Jogellenes cselekmény, illetékességi terület

A Rendészeti törvény alkalmazásában a törvényben meghatározott feladataival összefüggő jogellenes cselekményen a természetvédelmi őr esetében a természet védelméről szóló törvényben meghatározott közigazgatási bírsággal sújtható cselekményeket, illetékességi területen pedig a nemzeti park igazgatóság működési területét kell érteni.

I.3.3. Segítségnyújtási és felvilágosítás-adási kötelezettség

Köteles a – törvényben meghatározott feladataival összefüggésben – hozzáférőknak a tőle elvárható segítséget, illetve felvilágosítást megadni.

I.3.4. Egyen- vagy formaruha viselési kötelezettség

A természetvédelmi őr a feladata ellátása során a külön jogszabályban meghatározott egyen- vagy formaruhát köteles viselni, a munkáltató szervezeti formájára és tevékenységére jellemző megkülönböztetéssel.

I.4. A természetvédelmi őr Rendészeti törvényben meghatározott alkalmazási feltételei

Természetvédelmi őr az lehet, aki

- 1) magyar állampolgár,
- 2) tizennyolcadik életévét betöltötte,
- 3) cselekvőképes,
- 4) a feladata ellátásához előírt képesítési feltételekkel rendelkezik.

Nem lehet természetvédelmi őr,

- 1) aki büntetett előéletű,
- 2) akit a Rendészeti törvényben meghatározott bűncselekmény elkövetése miatt elítéltek,
 - és a mentesítés időtartama, valamint
 - a mentesítés beálltát követően, a Rendészeti törvényben meghatározott idő még nem telt el,
- 3) aki foglalkozástól eltiltás hatálya alatt áll.

A rendőrség – az elkövetett bűncselekmény jellege, az elkövetett bűncselekmény és a jogviszony közötti összefüggés, valamint a munkáltató javaslata alapján kialakított – egyetértésével a kizáró okoktól a munkáltató eltekinthet, amely alapján az érintett személy foglalkoztatható.

A természetvédelmi őr köteles a vele szemben fennálló kizáró okot a munkáltató részére haladéktalanul bejelenteni.

A jogviszony létesítésekor az alkalmazási feltételeket az érintett igazolja.

A természetvédelmi őr alkalmazásának kizáró okait – a jogviszony fennállása alatt – a rendőrség évente ellenőrzi.

Ha az ellenőrzés során a rendőrség megállapítja, hogy természetvédelmi őrral szemben kizáró ok áll fenn, felhívja a munkáltatót a **szolgálati igazolvány és szolgálati jelvény bevonására**, valamint annak a rendőrség részére 8 napon belül történő megküldésére. A rendőrség a tett intézkedéseiről a természetvédelmi hatóságot értesíti.

I.5. Az intézkedések általános szabályai

I.5.1. A rendészeti szervhez tartozás igazolása

A természetvédelmi őrt az intézkedés során igazolja:

- a külön jogszabályban meghatározott egyen- vagy formaruhája,
- a szolgálati igazolványa és
- a szolgálati jelvénye.

I.5.2. Az intézkedés megkezdésének és lefolytatásának szabályai

A természetvédelmi őr intézkedését *napszaknak megfelelő köszönéssel*, valamint az intézkedés alá vont személy nemének és életkorának *megfelelő megszólítással* kezdi.

- 1) Ha az *intézkedés eredményességét nem veszélyezteti*:

- *intézkedés megkezdése* előtt köteles nevét, a természetvédelmi őrszolgálathoz tartozását,
- az intézkedés tényét, célját szóban közölni,
- szolgálati igazolványát felmutatni.

2) Ha az *intézkedés eredményességét veszélyezteti:*

- *intézkedés befejezésekor* köteles nevét, a természetvédelmi őrszolgálatához tartozását,
- az intézkedés tényét, célját szóban közölni,
- szolgálati igazolványát felmutatni.

Az intézkedések és kényszerítő eszközök alkalmazását követően az intézkedés alá vont személyt *tájékoztatni kell a panasztétel lehetőségéről* és az *előterjesztésre nyitva álló határidőről*.

Az intézkedés megkezdésekor, akkor maradhat el a fentiek közlése, illetve a szolgálati igazolvány felmutatása, ha például a jogellenes cselekmény folyamatban van, és a cselekmény abbahagyására történő felszólítás nem tűr késedelmet, vagy ha például azonnal üldözni kell a jogellenes cselekményt elkövető személyt.

A fentiek közlésének és az igazolvány felmutatásának legvégső ideje az intézkedés befejezése. Amennyiben az intézkedés eredményes lefolytatását elősegíti, nem hiba az intézkedés közben pótolni ezeket. A jogszabályi rendelkezés célja, hogy az intézkedés alá vont személy tisztában legyen vele, hogy ki és milyen célból szólította őt meg.

Ugyancsak ezt a célt szolgálja, hogy a természetvédelmi őr a feladata ellátása során a külön jogszabályban meghatározott egyen- vagy formaruhát köteles viselni, a munkáltató szervezeti formájára és tevékenységére jellemző megkülönböztetéssel.

I.5.3. Az intézkedések alapelvei

A végrehajtott intézkedések során az alábbi alapelveket célszerű figyelembe venni és alkalmazni:

1) Jogszerűség

A természetvédelmi őr a hatáskörébe tartozó ügyekben jár el, olyan módon, hogy az megfeleljen a hatályos jogszabályi előírásoknak.

2) Arányosság

A természetvédelmi őrnek úgy kell eljárni a hatáskörébe tartozó ügyekben, hogy az az érintett személyekre nézve a legkisebb hátránnyal járjon.

3) Szakszerűség

Az intézkedése során a legmegfelelőbb eszközöket, valamint taktikát alkalmazza.

4) Objektivitás

A természetvédelmi őr intézkedése során részrehajlás nélkül intézkedjen.

5) Eredményesség

Törekedni kell az elérni kívánt cél teljesítésére. Amennyiben a jogsértéseket sikerül megelőzni, megakadályozni, illetve megszüntetni, úgy az intézkedés eredményesnek mondható.

6) Biztonságosság

Az intézkedés módját úgy kell megválasztani, hogy a természetvédelmi őrnek szem előtt kell tartani az intézkedés alá vont személy, saját maga és társa biztonságát.

7) Kulturáltság

Fontos alapelv, hogy az intézkedés során a természetvédelmi őr megfelelő magatartást tanúsítson.

I.5.4. Általános taktikai ajánlások

I.5.4.1. Az intézkedő állás, alaphelyzet kialakítása

Az intézkedő állás célja, jelentősége és formája

Intézkedő állás esetében a gyengébb oldali láb van elől, vállszéles haránt terpeszben.

Célja: stabil helyzet kialakítása.

A természetvédelmi őr *ebben a helyzetben jobban ellenáll az intézkedés alá vont személy részéről adódó húzó vagy toló mozdulatoknak, esetleg támadásnak.*

Kisebb támadható felület

A természetvédelmi őr az intézkedő állás felvételével csökkenti az intézkedés alá vont személy által támadható testfelületet.

Lágyrész védelme

Az intézkedés alá vont személy kevésbé éri el az esetleges támadás során a természetvédelmi őr sérülékenyebb testrészeit.

I.5.4.2. A biztonsági távolság

A biztonsági távolság kialakítását és fenntartását az alábbiak szerint kell végrehajtani az intézkedés során:

A természetvédelmi őrknek úgy kell megválasztani helyzetüket, hogy **folyamatos szemkontaktusban** legyenek egymással, valamint, hogy az intézkedés alá vont személy látókörükből ne kerülhessen ki.

A biztonságos **távolság minimum** akkora legyen, hogy az intézkedés alá vont személy **egy mozdulattal, lépéssel, ne érje el, ne tudja megütni, megrúgni** a természetvédelmi őrt.

A biztonságos távolság megfelelő megválasztása függ az intézkedés alá vont személy egyéni adottságaitól, úgymint a testsúlyától és testmagasságától.

I.6. A kényszerítő eszközök

A természetvédelmi őr a feladatának jogszerű teljesítése során kényszerítő eszköz alkalmazására törvényben meghatározott feltételek fennállása szerint jogosult. Kényszerítő eszközzel ellátni csak az alkalmazására kiképzett személyt lehet.

I.6.1. A kényszerítő eszközök alkalmazásának általános elvei és szabályai

A természetvédelmi őrnek akkor is be kell tudni fejeznie a megkezdett intézkedést, ha az intézkedés alá vont személy nem működik együtt. Az együttműködés kikényszerítésére szolgálnak a kényszerítő eszközök.

Az intézkedések jelentős részéhez nem szükséges a kényszerítő eszköz alkalmazása, mert az intézkedés alá vont személy önként aláveti magát az intézkedésnek, vagy elegendő őt erre felszólítani.

A természetvédelmi őr az ágazati törvényekben meghatározott feladatai ellátása céljából meghatározott feltételek mellett mászt felszólíthat arra, hogy valamit tegyen, ne tegyen vagy eltűrjön.

Ha az érintett a felszólításnak nem tesz eleget, vagy egyéb módon ellenszegül, az intézkedés eredményességét kényszerítő eszközök alkalmazásával is köteles biztosítani.

A kényszerítő eszköz alkalmazása tehát nemcsak jogosultság, hanem kötelezettség is abban az esetben, ha az intézkedés csak ezek alkalmazása révén teljesíthető.

A cél: az együttműködés kikényszerítése, és a passzív vagy aktív ellenszegülés megtörése.

Ha az ellenszegülés megtört, további kényszerítő eszköz alkalmazásának nincs helye, ha enélkül is biztosítható az intézkedés eredményessége.

I.6.1.1. A szükségesség és az arányosság elve

- **A természetvédelmi őr által alkalmazott intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával.**
- **Több lehetséges és alkalmas intézkedés, valamint kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.**

Az arányosság elve egyensúlyt biztosít a végrehajtott intézkedés típusa, annak során alkalmazott eszköz és az intézkedéssel elérni kívánt cél között.

Az intézkedés által elérni kívánt cél általában több módon érhető el. A cél eléréséhez szükséges intézkedések és kényszerítő eszközök kiválasztásához nyújt támpontot a szükségesség és arányosság alapelve. Eszerint a természetvédelmi őrnak a rendelkezésére álló lehetőségek közül azt kell kiválasztania, amely a legkisebb jogkorlátozással, a legkisebb sérüléssel vagy károkozással biztosítja az intézkedés eredményességét.

A természetvédelmi őr által alkalmazható kényszerítő eszközt bosszú, megtorlás céljára nem szabad alkalmazni.

I.6.1.2. A kényszerítő eszközök alkalmazását megelőző intézkedések

Mielőtt kényszerítő eszköz alkalmazására kerülne sor – amennyiben a jogszabály eltérően nem rendelkezik –, a természetvédelmi őr:

- **köteles felszólítani** az intézkedés alá vont személyt a jogellenes magatartás abbahagyására. A felszólításnak a „törvény nevében” szavak előrebocsátásával kell megtörténnie, továbbá
- **köteles figyelmeztetni**, hogy kényszerítő eszköz alkalmazása következik.

A megelőző intézkedések célja, hogy az intézkedés alá vont személy felhagyjon jogellenes magatartásával, és a kényszerítő eszközök alkalmazása nélkül is együttműködjön a természetvédelmi őrral.

I.6.1.3. A kényszerítő eszközök alkalmazását követő intézkedések

- 1) Az intézkedés során a kényszerítő eszköz alkalmazása esetén lehetőleg kerülni kell a sérülés okozását, az emberi élet kioltását.
- 2) Az intézkedés folytán megsérült személy részére segítséget kell nyújtani, szükség esetén orvosi ellátást kell biztosítani.
- 3) A természetvédelmi őr gondoskodik arról, hogy a sérült személy kórházi elhelyezése esetén a hozzátartozó vagy más, a sérülttel kapcsolatban álló erről értesüljön.
- 4) Orvost, mentőt kell értesíteni abban az esetben, ha az intézkedés alá vont személy bármilyen sérülést szenved, ha az intézkedés alá vont személy kér orvosi ellátást, valamint, ha olyan sérülése van, amely az intézkedés előtt keletkezett, nyilatkoztatni kell keletkezésének körülményéről.
- 5) A kényszerítő eszköz alkalmazását haladéktalanul jelenteni kell a munkáltatónak.
- 6) A kényszerítő eszköz alkalmazásának szempontjából a helyszínek csak abban az esetben van jelentősége, ha az azt kiváltó ok helyszínes bűncselekmény, vagy amennyiben súlyos sérüléssel jár annak használata.
- 7) A kényszerítő eszköz alkalmazását követően a természetvédelmi őr, két napon belül, írásban jelentést készít a munkáltatója részére.
- 8) A munkáltató az intézkedés vagy kényszerítő eszköz alkalmazásának jogszerűségét kivizsgálja.

I.6.1.4. A kényszerítő eszközök alkalmazásának tilalmai

Kényszerítő eszköz – a testi kényszer és a bilincs kivételével – nem alkalmazható:

- a magatehetetlen és a gyermekkorú személlyel,
- továbbá a terhes nővel szemben,

ha e körülményekről az intézkedőnek tudomása van, vagy azok számára nyilvánvalóan felismerhetők.

Nincs helye kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, vagy az intézkedés eredményessége anélkül is biztosítható.

I.6.1.5. Kényszerítő eszköz helyett más eszköz igénybevételének szabályai

Ha az igénylő szerv által alkalmazható **kényszerítő eszköz nem áll rendelkezésre**, vagy a használatára nincs lehetőség, **más eszköz is igénybe vehető**, amennyiben a helyettesített eszköz alkalmazásának a feltételei fennállnak és az adott eszköz alkalmas az intézkedéssel elérni kívánt cél megvalósítására, feltéve, hogy ilyen célra történő használata nem esik jogszabály tiltó rendelkezésének hatálya alá. **A kényszerítő eszközökre vonatkozó előírásokat ilyen esetben is megfelelően alkalmazni kell.**

I.6.1.6. A kényszerítő eszközök alkalmazásának szabályai

A természetvédelmi őr kényszerítő eszközt – az arányosság követelményét szem előtt tartva – akkor alkalmazhat, ha az intézkedés alá vont magatartására, ellenszegülésének mértékére figyelemmel indokolt, így különösen **azzal szemben, aki**

- az intézkedés során a természetvédelmi őr által *jogszerűen adott utasításokat nem hajtja végre*, de tevőleges ellenszegülést nem mutat (*passzív ellenszegülést tanúsító személy*),
- nem veti magát alá a természetvédelmi őr jogszerű intézkedésének, *magatartásával fizikai erő kifejtés útján is igyekszik azt megakadályozni (aktív ellenszegülést tanúsító személy)*,
- az intézkedő természetvédelmi őrre, illetve a támogatására vagy védelmére kelt személyre *rátámad (támadó magatartást tanúsító személy)*.

I.6.1.7. A kényszerítő eszközök típusai, fajtái:

- testi kényszer,
- bilincs, és
- a vegyi eszköz.

A rendőrbotot és a szolgálati kutyát a természetvédelmi őr kizárólag önvédelmi célból tarthatja magánál, azok az intézkedés kikényszerítése céljából nem alkalmazhatók, ezért kényszerítő eszköznek sem tekinthetők.

I.6.1.8. Testi kényszer

A testi kényszer fajtái:

- megfogás,
- leszorítás,
- elvezetés,
- vagy más, a természetvédelmi őr által fizikai erő kifejtéssel alkalmazott, valamely cselekvésre vagy cselekvés abbahagyására irányuló kényszerítés.

A testi kényszer alkalmazásának feltételei

A testi kényszer akkor alkalmazható, ha a természetvédelmi őr erőfölénye, vagy az intézkedés alá vont személy állapota, magatartása folytán az intézkedés eredményessége ezzel biztosítható.

A testi kényszer a legenyhébb kényszerítő eszköz. Ha az intézkedés eredményessége ezzel is biztosítható, akkor ezt kell alkalmazni.

A testi kényszer megfogást, lefogást, elvezetést vagy más, fizikai erő kifejtéssel valamely cselekvésre, cselekvés abbahagyására kényszerítést jelent.

A támadás céljára szolgáló eszköz használatának megakadályozása, illetve a támadás elhárítása érdekében elengedhetetlenül szükséges mértékben önvédelmi fogások is alkalmazhatók.

Nem minősül testi kényszernek, amikor a természetvédelmi őr – jogszerű intézkedése során, az intézkedés biztonságos végrehajtása érdekében – a felé kartávolságon belülrre lépő, illetve a mozgásának folyamatosságát akadályozó személyt csupán nyújtott kezével, minimális erő kifejtéssel magától távol tartja.

I.6.1.9. Bilincs alkalmazása

A bilincs alkalmazásának lehetősége az előbbi kényszerítő eszközök használatához képest sokkal szűkebb.

Bilincset a kormányzati szolgálati, közszolgálati vagy közalkalmazotti jogviszonyban álló természetvédelmi őr alkalmazhat **a tetten ért személy előállítás**a során, **valamint, ha a tetten ért személy az előállításnak ellenszegül, vagy az előállítás egyéb okból nem hajtható végre a rendőrség megérkezéséig:**

- **a szökés megakadályozása, illetve**
- **az ellenszegülés megtörése érdekében.**

A szökés megakadályozása érdekében alkalmazott bilincs kivételével nincs helye kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, vagy az intézkedés eredményessége anélkül is biztosítható.

Bilincs alkalmazása törvényben meghatározott esetekben különösen azzal szemben indokolt,

- 1) aki az intézkedő természetvédelmi ört, annak segítőjét, valamint az intézkedésben közreműködőt **megtámadja**, vagy
- 2) akinek az **előállítására**
 - bűncselekmény megalapozott, vagy azon szabálysértési elzárással is büntethető szabálysértés elkövetésének gyanúja miatt került sor, amely tekintetében a bilincselésre feljogosított természetvédelmi őr helyszíni bírság kiszabására jogosult, és
 - **szökése** a bilincs alkalmazása nélkül nem akadályozható meg.

A bilincselés végrehajtása

A bilincselést az erre a célra rendszeresített eszközzel kell végrehajtani. Ennek hiányában vagy a rendszeresített eszköz meghibásodása, megrongálódása esetén más, a bilincseléssel elérni kívánt cél eléréséhez megfelelő eszköz is alkalmazható azzal, hogy tilos vékony fém- vagy műanyag huzalt, továbbá a jellégénél fogva sérülés okozására alkalmas más eszközt alkalmazni.

A bilincselés módjai:

- **a két vagy több ember kezének egymáshoz bilincselése,**
- **a kezek előre- vagy hátrabilincselése, valamint**
- **a biztonsági okból tárgyhöz bilincselés.**

A bilincselés során tilos:

- **a tárgyhöz bilincselést járműben történő szállítás közben alkalmazni, valamint**
- **a bilincs olyan módon történő használata, amely indokolatlanul fájdalmat, sérülést okoz, vagy jellégénél fogva megalázó.**

A bilincselés módját az intézkedő természetvédelmi őr az adott körülmények között a legcélrányosabban választja meg azzal, hogy

- 1) a kezek hátrabilincselése akkor célszerű, ha
 - a bilincs alkalmazására testi kényszer útján kerül sor, vagy alapos okkal tartani lehet természetvédelmi őr elleni támadástól, valamint a szökéstől, vagy
 - az érintett személy járművel történő szállítására kerül sor, továbbá

- 2) tárgyhoz bilincselésnek akkor van helye, ha a személy támadásának vagy szökésének megakadályozása, ellenszegülésének megtörése vagy az intézkedés eredményes befejezése más módon nem biztosítható.

A természetvédelmi őr az intézkedés alá vont személyt *fekvő helyzetben, fálnak vagy más tárgynak nyomva megbilincselheti, ha azt a személy aktív ellenszegülése, támadása, erőszakos magatartása vagy ezek kialakulásának megelőzése szükségessé teszi.*

A természetvédelmi őr intézkedése során saját magához mást nem bilincselhet.

I.6.1.10. Vegyi eszköz alkalmazása

A vegyi eszköz alkalmazására csak abban az esetben kerülhet sor, ha az intézkedés alá vont személy ellenállása testi kényszer alkalmazásával nem törhető meg.

A természetvédelmi őr *az intézkedés megkezdésekor* – szükség esetén – *a vegyi eszközt készenlétbe helyezi*, és felkészül annak alkalmazására.

I.6.2. Szolgálati kutya és rendőrbot alkalmazásának szabályai

A szolgálati kutya és a rendőrbot nem kényszerítő eszközök, azokat csak támadás esetén lehet alkalmazni, használatukra a jogos védelmi helyzet szabályai alkalmazandók.

A természetvédelmi őr szükség esetén az intézkedés megkezdésekor is már kézbe foghatja a rendőrbotot – vagy a vele egy tekintet alá eső más eszközt –, és felkészülhet a támadás elhárítására, de később is kézbe veheti, ha azt valószínűsíti, hogy támadás fog bekövetkezni.

A rendszeresített rendőrbot hiánya esetén azzal egy tekintet alá esik minden más – a rendszeresített rendőrbotéval azonos hatású – alkalmi eszköz.

A rendőrbot vagy a vele egy tekintet alá eső más eszköz alkalmazásakor az ütésnek lehetőleg a támadó végtagot kell érnie, valamint kerülni kell, hogy az ütés súlyos sérülést okozzon.

A szolgálati kutya – mint ahogy már szó volt róla – csak önvédelmi célból alkalmazható.

Az erre feljogosított természetvédelmi őr csak

- az adott feladatra kiképzett,
- minősítő vizsgával rendelkező,
- egészséges, ápolt és jó erőnlétű kutyával láthat el szolgálatot.

I.6.3. A kényszerítő eszközök és a szolgálati lőfegyver birtoklásának szabályai

Fontos ismételten megjegyezni, hogy a természetvédelmi őr az intézkedés kikényszerítése céljából testi kényszer, vegyi eszközt és bilincset alkalmazhat.

A szolgálati kutyát, a rendőrbotot és a fegyvert kizárólag önvédelmi célból tarthatják maguknál.

A Rendészeti törvény alapján a kormányzati szolgálati, közszolgálati vagy közalkalmazotti jogviszonyban álló természetvédelmi örök bilincset tarthatnak maguknál.

A természetvédelmi őr önvédelmi célból maroklőfegyvert tarthat magánál.

I.7. Az alkalmazható intézkedések

I.7.1. Felszólítás jogellenes magatartás abbahagyására, a cselekmény folytatásának megakadályozása

A természetvédelmi őr jogosult törvényben meghatározott feladataival összefüggő jogellenes cselekmény, szabálysértés, bűncselekmény elkövetésén tetten ért személyt a **cselekmény abbahagyására felszólítani, valamint a cselekmény folytatásában megakadályozni.**

I.7.2. Épület, létesítmény és egyéb vagyontárgy őrzése, jogellenes cselekmény folytatásának megakadályozása

A természetvédelmi őr feladata ellátásakor az általa védett vagyon őrzése során

- az érintett épületet vagy építményt lezárhatja,
- az oda illetéktelenül belépni kívánó személy belépését megakadályozhatja,
- valamint az illetéktelenül ott tartózkodókat eltávolíthatja.

A természetvédelmi őr az intézkedés végrehajtása, valamint az ellenszegülés megtörése érdekében

- testi kényszert és
- vegyi eszközt

alkalmazhat, ha a tetten ért személy felszólítás ellenére a cselekményét folytatja, illetőleg a felhívásnak nem tesz eleget.

I.7.3. A tetten ért személy visszatartása

A visszatartás esetei:

A természetvédelmi őr a szolgálata ellátása során jogosult visszatartani:

- a törvényben meghatározott feladatával összefüggő jogellenes cselekmény elkövetésén tetten ért személyt, ha nem igazolja személyazonosságát,
- a dolog kiadását megtagadó személyt.

A természetvédelmi őr a tetten ért személyt visszatarthatja, ha az az előállításnak ellenszegül, vagy az előállítás egyéb okból nem hajtható végre. A visszatartás a rendőrség kéréséig, de legfeljebb két óra időtartamig tarthat.

A tetten ért személy visszatartása intézkedés végrehajtása érdekében a természetvédelmi őr *testi kényszert és vegyi eszközt alkalmazhat.*

A kormányzati szolgálati, közszolgálati vagy közalkalmazotti jogviszonyban álló természetvédelmi őr, ha a tetten ért személy az előállításnak ellenszegül vagy az előállítás egyéb okból nem hajtható végre, jogosult a tetten ért személlyel szemben az ellenszegülés megtörése, a szökés megakadályozása érdekében bilincset alkalmazni.

A természetvédelmi őr jogosult a bűncselekmény elkövetésén tetten ért személyt a rendőrség, megérkezéséig – de legfeljebb két óra időtartamra – visszatartani.

I.7.4. Dolog ideiglenes elvétele

A természetvédelmi őr feladatának teljesítése során azt a dolgot, amely az általános közigazgatási rendtartásról szóló törvény alapján zár alá vehető, a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló törvény, vagy a büntetőeljárásról szóló törvény alapján lefoglalható, bizonyítékként felhasználható, **a rendőrségnek, a jogosultnak, az eljáró bíróságnak, ügyészségnek, nyomozó hatóságnak vagy más hatóságnak történő átadásig átvételi elismervény ellenében ideiglenesen elveheti.**

A természetvédelmi őr az előállítást megelőző ruházátvizsgálás során talált, **támadásra vagy az önveszély okozására alkalmas tárgyat is elveheti.**

A természetvédelmi őr a fentiekben írt **dolog birtoklásával gyanúsítható személyt felszólíthatja a jogellenesen szerzett dolog átadására.**

A dolog ideiglenes elvétele intézkedés végrehajtása érdekében a természetvédelmi őr **testi kényszert és vegyi eszközt alkalmazhat.**

I.7.5. Igazoltatás

A természetvédelmi őr törvényben meghatározott feladataival **összefüggő jogellenes cselekmény elkövetésével gyanúsítható személyt, valamint azon szabálysértés esetén, amely tekintetében helyszíni bírság kiszabására jogosult annak elkövetésével gyanúsítható személyt, a személyazonosságának megállapítása érdekében igazoltathatja.**

A személyazonosság igazolására alkalmas minden olyan **hatósági igazolvány, amely a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló törvényben foglalt követelményeknek megfelel.** A természetvédelmi őr az általa ismert vagy más jelenlévő, ismert személy közlését is **elfogadhatja igazolásként.**

Az igazoltatás – az igazoltatás okának egyidejű közlésével – **csak a személyazonosság megállapításához szükséges ideig tarthat.**

A természetvédelmi őr az igazoltatás során feljelentés megtétele, törvényben meghatározott feladatok ellátása, büntető-, valamint szabálysértési vagy közigazgatási hatósági eljárás megindítása céljából **az igazoltatott személy természetes személyazonosító adatait, lakó- vagy tartózkodási helyének, ennek hiányában szálláshelyének adatait kezeli.**

Az igazoltatásra jogosult, ha az igazoltatást követően **nem indul eljárás**, akkor **az igazoltatás során rögzített adatokat törli.**

I.7.6. Ruházat, csomag és jármű átvizsgálása, valamint jármű feltartóztatása

A természetvédelmi őr

- a törvényben meghatározott feladatkörébe tartozó jogellenes cselekmény, valamint
- azon szabálysértések esetén, amellyel kapcsolatban helyszíni bírság kiszabására jogosult,

a szabálysértés vagy bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható személy ruházatát kizárólag az érintett személy beleegyezésével, a külön jogszabály alapján **zár alá vehető, lefoglalható, bizonyítékként felhasználható dolgok elvétele érdekében vizsgálhatja át.**

A kormányzati szolgálati, közszolgálati vagy közalkalmazotti jogviszonyban álló természetvédelmi őr a tetten ért személyt

- bűncselekmény, vagy olyan szabálysértési elzárással is büntethető szabálysértés esetén, ami tekintetében helyszíni bírság kiszabására jogosult,*
- előzetes figyelmeztetés után – beleegyezése nélkül is átvizsgálhatja, a támadásra vagy az önvészély okozására alkalmas, valamint a fentiekben meghatározott dolgok elvétele érdekében. (Ezeket a személyeket elő is állíthatja.)*

A természetvédelmi őr a törvényben meghatározott feladatkörébe tartozó jogellenes cselekmény, valamint azon szabálysértések esetén, amellyel kapcsolatban helyszíni bírság kiszabására jogosult, a szabálysértés vagy bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható személy csomagját és az elkövetéshez használt járművet átvizsgálhatja az alábbiakban meghatározott dolgok felkutatása vagy biztosítása érdekében.

A természetvédelmi őr az illetékeségi területén átvizsgálás céljából a járművet megállíthatja, ha alaposan feltételezhető, hogy a jogellenesen megszerzett dolog így fellelhető.

A természetvédelmi őr a csomag és az elkövetéshez használt jármű átvizsgálása során, valamint az ellenszegülés megtörése érdekében testi kényszert és vegyi eszközt alkalmazhat, ha a tetten ért személy felszólítás ellenére a cselekményét folytatja, illetőleg a felhívásnak nem tesz eleget.

I.7.7. A tetten ért személy előállítása

A kormányzati szolgálati, közszolgálati vagy közalkalmazotti jogviszonyban álló természetvédelmi őr jogosult a tetten ért személyt

- bűncselekmény és
- azon szabálysértési elzárással is büntethető szabálysértés esetén, amely tekintetében helyszíni bírságot szabhat ki

az eljárás lefolytatása érdekében haladéktalanul előállítani a helyi rendőri szervhez, vagy a rendőrséggel egyeztetett helyszínen a rendőrség részére átadni.

A természetvédelmi őr a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén a bíróság elé állítás során az ott meghatározott módon az eljárásban részt vesz.

A természetvédelmi őr az előállítás során az ellenszegülés megtörése, a szökés megakadályozása érdekében testi kényszert és vegyi eszközt, valamint bilincset alkalmazhat.

A természetvédelmi őr az előállítás alapjául szolgáló helyszíni intézkedés során beszerzett bizonyítékokat a rendőrség részére átadja.

A természetvédelmi őr az előállítással a személyi szabadságot csak a szükséges ideig, de

- a rendőrséghez történő előállítás során legfeljebb 4 órán át,
- a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló törvény szerinti, a helyszíni bírság kiszabására jogosultak által történő bíróság elé állítás során legfeljebb 8 órán át

korlátozhatja.

Az előállítás időtartamát az intézkedés kezdetétől kell számítani.

Az előállítottat szóban vagy írásban az előállítás okáról tájékoztatni kell, és az előállítás időtartamáról részére igazolást kell kiállítani.

I.8. Az intézkedések, intézkedéssel szembeni panasz kivizsgálása

I.8.1. Jelentéstétel intézkedésről, kényszerítő eszközök alkalmazásáról

A természetvédelmi őr az intézkedésről, amennyiben kényszerítő eszközök alkalmazására is sor került szóban – haladéktalanul, rövid úton – jelentést tesz a munkáltatójának.

Az intézkedés vagy kényszerítő eszköz alkalmazását követően a természetvédelmi őr – két napon belül – írásban jelentést készít a munkáltatója részére, a munkáltató az intézkedés vagy kényszerítő eszköz alkalmazásának jogszerűségét kivizsgálja.

I.8.2. A jelentések tartalmi, formai követelményei

Az írásbeli jelentés tartalmazza

- 1) annak a személynek a nevét, akivel szemben az intézkedést vagy kényszerítő eszközt alkalmazták;
- 2) az intézkedés vagy kényszerítő eszköz
 - alkalmazásának helyszínét,
 - alkalmazásának időpontját,
 - alkalmazásának időtartamát,
 - alkalmazásával szembeni ellenszegülés módját,
 - típusát,
 - alkalmazásának rövid leírását;
- 3) a kényszerítő eszköz alkalmazása során okozott sérülés bekövetkezését és leírását, esetleges egészségügyi ellátás esetén a mentőtiszt vagy orvos nevét, amennyiben elszállították a sérültet, akkor az egészségügyi intézmény megnevezését;
- 4) a jogellenes magatartás abbahagyására történt-e felszólítás, ha nem, ennek mi volt az oka;
- 5) a kényszerítő eszköz alkalmazására történt-e előzetes figyelmeztetés, ha nem, ennek mi volt az oka;
- 6) amennyiben keletkezett anyagi kár, annak mértékét;
- 7) mi történt a sérülttel, ellátására történt-e intézkedés, ha nem, ennek mi volt az oka;
- 8) a támadásra használt eszköz leírását, ha támadás miatt történt a kényszerítő eszköz alkalmazása;
- 9) a tanúk természetes személyazonosító adatait és lakcímét, valamint
- 10) az alkalmazást lehetővé tevő valamennyi jogszabályhelyre történő hivatkozást.

I.8.3. Az intézkedés kivizsgálása

A kivizsgálás során a munkáltató

- 1) kényszerítő eszköz alkalmazásával okozott sérülés esetén meghallgatja azt,
 - akivel szemben a kényszerítő eszközt alkalmazták, valamint
 - azt, aki az eseménynél jelen volt, és meghallgatása a tényállás tisztázását elősegíthetifeltéve, hogy a meghallgatandó személy – ide nem értve a természetvédelmi őrt – a meghallgatásához hozzájárult;
- 2) tisztázza a természetvédelmi őrről jelentésében észlelt esetleges ellentmondásokat, továbbá
- 3) a rendelkezésre álló adatok alapján vizsgálja ki a kényszerítő eszköz alkalmazásának jogszerűségét abban az esetben, ha az 1. pontban foglaltak alapján hozzájárulásra jogosult személy a meghallgatását vagy a válaszadást megtagadja, illetve elérhetősége a munkáltató írásos megkeresésének kibocsátását követő 30 napon belül nem vált ismertté.

A munkáltató a kivizsgálás során tett megállapításait írásban rögzíti. Ennek során állást foglal a jogszerűség, ezzel összefüggésben a szükségesség és az arányosság követelményének megtartásáról.

Ha megállapítása szerint a kényszerítő eszköz alkalmazására jogszabálysértő módon került sor, a munkáltató erről – a kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentés, valamint az intézkedés munkáltatói kivizsgálásáról készült írásos dokumentum egyidejű megküldése mellett – a következő munkanapon értesíti az intézkedés, illetve a kényszerítő eszköz alkalmazásának helye szerint illetékes rendőrkapitányságot.

Akinek a természetvédelmi őrtől kényszerítő eszköz alkalmazása jogát vagy jogos érdekét sértette, a rendőrséghez fordulhat panasszal.

A panaszt a kényszerítő eszköz alkalmazásától, ha pedig a panasz előterjesztője az őt ért jogsérelemről később szerzett tudomást, a tudomásszerzéstől számított **nyolc napon, de legkésőbb** a kényszerítő eszköz alkalmazásának időpontjától számított **három hónapon belül** lehet előterjeszteni.

A rendőrség a panaszról a beérkezését követő naptól számított **huszonöt napon belül** – a közigazgatási hatósági eljárás szabályai szerint – **dönt**.

A döntéssel szemben a természetvédelmi őrt, valamint az, akinek kényszerítő eszköz alkalmazása jogát vagy jogos érdekét sértette a közigazgatási hatósági eljárás szabályai szerint fellebbezéssel élhet.

I.9. A szolgálati igazolványra és jelvényre valamint a rendészeti feladatokat ellátó személyek nyilvántartására vonatkozó rendelkezések

I.9.1. A természetvédelmi őr szolgálati igazolványa és jelvénye

A *szolgálati igazolványt, illetőleg a szolgálati jelvényt* a természetvédelmi őr részére a munkáltató kezdeményezésére *a rendőrség állítja ki, illetve adja ki* igazgatási szolgáltatási díj ellenében.

A kérelem benyújtásakor a munkáltató nyilatkozik arról, hogy az érintett a törvényben meghatározott alkalmazási feltételeket igazolta, vagy munkáltató hiányában a kérelmező igazolja, hogy a meghatározott alkalmazási feltételek fennállnak.

A szolgálati igazolvány tartalmazza

- 1) a természetvédelmi őr
 - családi és utónevét,
 - fényképét,
 - feladatkörét,
- 2) a munkáltató nevét,
- 3) a kibocsátó megnevezését, valamint
- 4) az igazolvány egyedi azonosítóját.

A természetvédelmi őr a feladatai ellátása során mindig köteles szolgálati igazolványát magánál tartani.

A természetvédelmi őr szolgálati igazolványa tartalmazza a „szolgálatban fegyverviselésre jogosult” feliratot is.

I.9.2. A szolgálati igazolvány és jelvény bevonása, visszavonása

A *munkáltató* a természetvédelmi őr *szolgálati igazolványát és szolgálati jelvényét bevonja* és a rendőrség tájékoztatásával egyidejűleg a szolgálati igazolványt és a szolgálati jelvényt megküldi, *ha a természetvédelmi őr jogviszonya a jogszabályban meghatározott feltételek hiányában vagy törvényben meghatározott okból megszűnik.*

A *rendőrség* haladéktalanul, de legkésőbb a tudomásra jutástól számított tizenöt napon belül a szolgálati igazolványt és a szolgálati jelvényt **visszavonja**, ha

- a feltételek hiányában vagy törvényben meghatározott okból a természetvédelmi őr *jogviszonya megszűnt,*
- *a szolgálati igazolványban szereplő adatok megváltoztak,*
- az ellenőrzés során a rendőrség megállapítja, hogy a természetvédelmi őrrel szemben *kizáró ok áll fenn.*

Az elveszett vagy eltulajdonított szolgálati igazolvány, illetve szolgálati jelvény körözését a rendőrség rendeli el.

I.10. A kényszerítő eszközök igénylésének, átvételének, visszavételének és térítésének rendje

I.10.1. Az igénylés rendje

A kényszerítő eszközöket az adott kényszerítő eszköz alkalmazására feljogosított természetvédelmi őr *munkáltatója* igényelhet.

Az igényelhető kényszerítő eszközök:

- *az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv részére rendszeresített gázspray és legfeljebb 50 gramm töltőtömegű könnygázsóró palack (a továbbiakban együtt: vegyi eszköz); valamint*
- *rendőrbot és bilincs.*

I.10.2. Az átvétel rendje és a térítés rendje

A kényszerítő eszközök igénylése a munkáltató, budapesti székhelye esetén az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv központi szervétől, egyéb esetben a székhelye szerint illetékes megyei rendőr-főkapitányságtól történik.

Az igénylő szerv az igényelt vegyi eszköz, valamint rendőrbot és bilincs **ellenértékét köteles megtéríteni.**

I.11. A rendészeti feladatokat ellátó személyek ruházati ellátására vonatkozó szabályok

I.11.1. Az egyen- vagy formaruhára vonatkozó előírások

A természetvédelmi őr a tevékenysége, feladata ellátása során jogszabályban meghatározottak szerint, összeállított és elfogadott műszaki dokumentáció alapján kialakított **egyen- vagy formaruhát köteles viselni.**

I.11.2. Az egyen- vagy formaruha viselésére vonatkozó előírások

Ha a munkáltató a természetvédelmi őr részére *a munkáltató megnevezését tartalmazó jelzés viselését kötelezően előírja, abban az esetben természetvédelmi őrnek a jelzést az egyen- vagy formaruházat felső ruházati viseletelemeinek jobb ujján felvarrással, hímzéssel vagy tépőzárral kell rögzítenie.*

A természetvédelmi őrnek az egyen- vagy formaruházata felső ruházati viseletelemeinek bal ujján az adott rendészeti tevékenység megnevezését tartalmazó jelzést felvarrással, hímzéssel vagy tépőzárral kell rögzítenie.

A természetvédelmi őrnek a szolgálati azonosító jelvényt az egyen- vagy formaruházat felső ruházati viseletelemeinek mellzsebén, bal oldalt a zsebfedő alatt, a rögzítő gombjára gombolva vagy az annak megfelelő helyre tűzve kell viselnie. A szolgálati azonosító jelvényt

a zsebtakaró alsó széle alá úgy kell feltűzni, hogy az a zseb függőleges középvonalával egybeessen.

A természetvédelmi őr hímzett azonosítója a szolgálati azonosító jelvény számát tartalmazó ruházati felszerelés, amely a gyakorló öltözetet viselő állomány részére, valamint a szolgálati azonosító jelvény hordására nem alkalmas viseletelem viselése esetén biztosítja az egyenruhát viselő állomány azonosíthatóságát. A természetvédelmi őr a hímzett azonosítót a szolgálati azonosító jelvény helyén viseli, amelyet tépőzárral is lehet rögzíteni.

A természetvédelmi őrnek azonosítására alkalmas névkitűzőt az egyen- vagy formaruházat felső ruházati viseletelemeinek jobb oldali mellrészén lévő zsebfedő felső szélének tűzésén, közepén, vagy az ennek megfelelő helyen kell elhelyeznie. A természetvédelmi őr nevét felvarrással, hímzéssel vagy tépőzárral is lehet rögzíteni.

A természetvédelmi őr egyen- vagy formaruházatát csak feladatai ellátása során, illetve munkába utazás vagy a munkából történő hazautazás céljából a lakóhelye és a feladat ellátási helye közötti legrövidebb útvonalon viselheti, egyéb esetekben viselése tilos.

I.11.3. Az egyen- vagy formaruhával kapcsolatos tilalmak

A természetvédelmi őr köteles az egyen- vagy formaruha megőrzésére, rendeltetésszerű használatára, állagmegóvására.

Az egyen- vagy formaruhának megváltoztatása és – a testhez igazítást kivéve – átalakítása nem megengedett, továbbá a természetvédelmi őr feladata ellátása során az egyen- vagy formaruha jellegén változtató más ruhaneműt nem viselhet.

Az egyen- vagy formaruha használatból kivonása esetén annak más célra történő további felhasználása csak a szolgálati feladattal kapcsolatos fizikai munkavégzés során, a jelzések eltávolítását követően lehetséges.

I.11.4. Az ellátási kötelezettség

A természetvédelmi őr egyen- vagy formaruhával történő ellátásáról a munkáltató gondoskodik.

A természetvédelmi őr részére kiadott egyen- vagy formaruha a munkáltató tulajdona. Az egyen- vagy formaruha a foglalkoztatás megszűnéséig a rendészeti feladatokat egyen- vagy formaruhában ellátó személy birtokában van.

A munkáltató gondoskodik arról, hogy a természetvédelmi őr a ruházati ellátás alapvető szabályait, valamint az ezzel kapcsolatos jogait és kötelezettségeit megismerje.

I.12. Az egyes intézkedések végrehajtásának taktikája

I.12.1. A gépjárművek megállításának taktikája

Gyalogosan történő gépjármű megállítás

- 1) **A természetvédelmi őr jobb karjának függőleges feltartásával ad jelzést a megállítani kívánt gépjármű vezetőjének úgy, hogy a tenyér előre néz.**

- 2) A megállítási helyét úgy kell megválasztani, hogy a szolgálati jármű és a leállított jármű ***más járművek forgalmát ne akadályozza***, ne veszélyeztesse.
- 3) Éjjel, illetve korlátozott látási viszonyok esetén elsősorban ***megfelelően megvilágított helyen kerüljön sor a megállításra***.
- 4) A megállítási során a természetvédelmi őr a szélső forgalmi sáv, útpadka, árok járda felőli részén helyezkedjen el az úttest szélétől kb. 1 méter távolságban.
- 5) A megállításkor figyelmet kell fordítani arra, ***hogy a jelzés ne legyen túl korai***, mert a járművezető az intézkedés elkerülésének érdekében megfordulhat vagy letérhet.
- 6) ***A jelzést kellő időben kell kiadni***, hogy a jármű vezetőjét ne kényszerítsük hirtelen fékezésre.
- 7) Kísérje figyelemmel a megállítani kívánt gépjárművezető megállási szándékát, amennyiben ezt nem észleli, térjen ki a jármű haladási irányából.
- 8) Amennyiben a gépjármű nem áll meg, a természetvédelmi őr ***igyekezzon megjegyezni a jármű rendszámát, színét, típusát***.
- 9) ***Az intézkedés lehetőség szerint az úttesten kívül történjen***.
- 10) természetvédelmi őr az intézkedés alá vont személlyel, személyekkel együtt a járdán, útpadkán helyezkedjen el, a gépjármű jobb hátsó sarkánál, kialakítva a megfelelő biztonsági távolságot.
- 11) Abban az esetben, ha a természetvédelmi őr nem egyedül intézkedik, ***társa kísérje figyelemmel a járműben tartózkodó személyeket***, valamint az intézkedés alá vont személyek magatartását annak érdekében, hogy az esetleges támadást képes legyen elhárítani.

I.12.2. A jármű, valamint a csomagátvizsgálás taktikája

Az intézkedés során a jármű, valamint a csomagátvizsgálását az alábbiak szerint kell végrehajtani

- 1) A természetvédelmi őr a járművek átvizsgálását külső szemrevételezéssel kezdje, majd az utastérrel, csomagtérrel, végezetül a motortérrel folytassa. Az ajtókat, a csomagtartót és a motorháztetőt a járművezetővel nyitassa ki.
- 2) ***A járművek átvizsgálása során a járművezetőt, az utasokat minden esetben szállíttassa ki a járműből***. A csomagtérbe, motortérbe a természetvédelmi őr csak akkor hajoljon be, ha az intézkedés alá vont személy olyan távolságra áll, hogy ellene a csomagtartó vagy a motorház tetejének lecsukásával támadást ne tudjon végrehajtani.
- 3) Csomagok, rakományok, illetve különféle tárgyak ellenőrzése során azok kiszedésére, mozgatására ***a jármű vezetőjét kérje fel***.
- 4) ***Ez a módszer nem alkalmazható abban az esetben, ha a rakomány, illetve a járműben lévő dolog veszélyes eszköz, különösen lőfegyver, robbanóanyag vagy más, a közbiztonságra veszélyesnek minősített tárgy***.
- 5) ***Támadásra alkalmas eszköz hirtelen elővételének megakadályozása érdekében a rakodást végző személy kezét folyamatosan figyelni kell***.
- 6) Ha a jármű vezetője a felkérésnek nem tesz eleget, ***akkor őt a természetvédelmi őr állítsa félre, helyette más személyt kérjen fel***. Végző soron a tárgyak mozgatását a természetvédelmi őr is végezheti, ha őt a társa biztosítani tudja.

I.12.3. A ruházat átvizsgálásának taktikája

Az intézkedés során az arra jogosultnak az alábbiak szerint kell végrehajtania a ruházatátvizsgálását.

- 1) Az átvizsgálást végrehajtó természetvédelmi őrnek *stabil, biztonságos testtartása legyen.*
- 2) *Kényszerítő eszközeit* – szükség szerint – *akadálytalanul használni tudja.*
- 3) *Az átvizsgálás nyugodt, határozott, szisztematikus, viszonylag gyors legyen,* ne legyen kapkodó jellegű és felületes.
- 4) Amennyiben az átvizsgálás során *feltalálásra kerül egy szűrő-, vágóeszköz, illetve egyéb veszélyes eszköz, minden esetben folytatni kell az átvizsgálást, mert feltételezhető, hogy az intézkedés alá vont személy további hasonló eszközöket is birtokol.*
- 5) A ruházatot ne ütögezzük, hanem *simítással, esetleg gyűrögetéssel vizsgáljuk* át, fokozott figyelemmel az elrejtett eszközökre.
- 6) A természetvédelmi őr először az ellenőrzött személy által *közvetlenül elérhető testrészén vizsgálja át,* és ahol feltehetően fegyver vagy veszélyes tárgy rejthető el.
- 7) *Kommunikáljon az intézkedés alá vont személlyel,* ezáltal lekötheti a figyelmét, illetve kontrollálhatja szándékát a kérdéseire adott válaszok és a talált eszközök vonatkozásában.
- 8) Kísérje figyelemmel aktuális pszichés állapotát, magatartását, viselkedését, reakcióit.
- 9) *Az átvizsgálendő személy instabil,* az intézkedés akadályozására, szökésre, támadásra alkalmatlan *helyzetben legyen.*
- 10) *Az elvett eszközöket helyezze biztonságba,* senki se férhessen hozzá.
- 11) Amennyiben lehetőség van rá, az *átvizsgálás tanúk jelenlétében történjen.*
- 12) A ruházatátvizsgálás *csak a jogszabályokban előírt feltételek fennállása esetén és módon fogatosítható.*
- 13) Az intézkedés alá vont személy *emberi és állampolgári jogait csak a szükséges mértékben korlátozhatja.*
- 14) *Tilos indokolatlan fájdalmat okozni, kegyetlen, embertelen, megalázó bánásmódot alkalmazni.*
- 15) *A ruházatátvizsgálás nem történhet szemérem sértő módon.*
- 16) *Amennyiben a helyszínen nem biztosítható, hogy a ruházatátvizsgálást azonos nemű személy végezze, az intézkedés alá vontat fel kell szólítani, hogy zsebeit ürítse ki, illetve az egyéb helyen nála lévő dolgokat adja át.*

I.12.4. Az ittas, valamint a kábítószer hatása alatt álló személyekkel szembeni intézkedések taktikája

I.12.4.1. Az ittas személyekkel szemben történő intézkedés, a kommunikáció módjai

- Az ittas emberek magatartása teljesen *kiszámíthatatlan, gyakran ellentmondóan, logikátlanul cselekszenek, apátiából indulatosságba csaphatnak át,* ezzel veszélyeztetve a természetvédelmi őr testi épségét.
- Az ittas személyekkel szembeni intézkedés *óvatosságot, fokozott figyelmet, körültekintést igényel.* A természetvédelmi őr *ne bocsátkozzon vitába az ittas személlyel, ne fordítson neki hátat.*
- Az ittas személyek rendkívül *érzékenyek a fájdalomra és más külső behatásokra, fizikai erejük megsokszorozódhat.*

I.12.4.2. A kábítószer hatása alatt álló személyekkel szemben történő intézkedés, a kommunikáció módjai

- A kábítószer használata személyiségkárosodást okoz, amelynek külső, fizikai nyomai is vannak. *Előfordulhatnak magatartási zavarok, zavartság, agresszivitás.*
- A kábítószerrel élvezőkkel szembeni intézkedéshez *elővigyázatosságra, figyelemre, mindemellett pedig határozottságra van szükség.*
- A természetvédelmi őr *ne fordítson hátat az intézkedés alá vont személynek, ne engedje, hogy látóköréből kikerüljön.*

II. Fejezet: Az elsősegélynyújtás

II.1. Az elsősegélynyújtás fogalma, szerepe, esetei

Mivel a rendészeti feladatot ellátók gyakran találkoznak sérülésekkel, balesetekkel, és az állampolgárok sokszor tőlük várják ilyen esetekben a segítséget, ezért az elsősegély nyújtási ismeretek naprakészen tartása nagyon fontos feladat.

Az elsősegélynyújtás célja az egészségben hirtelen károsodott személy életének megmentése, állapotromlásának megelőzése és szenvedésének csökkentése.

II.2. Sebellátás, vérzések, vérzéscsillapítás

II.2.1. Teendők sebellátás, vérzéscsillapítás során

A seb környékét megtisztítjuk. A seb környékét fertőtlenítjük. Az így megtisztított és fertőtlenített sebeket befedjük steril csomagolt gézlappal. A sebet befedő gézt rögzíteni lehet pólyával, ragtapasszal, háromszögletű kendővel vagy bármilyen más alkalmas textíliával. Ezután az ellátott testrészt felemeljük, felpolcoljuk vagy felkötjük, és a beteget orvoshoz szállítjuk.

II.2.2. Szúrt sebek ellátása

A légmell kialakulásának lehetősége miatt nagyon veszélyesek lehetnek a mellkason lévő, akár jelentéktelennek látszó szúrt sebek. A légmell kialakulását a seb légmentes lezárásával tudjuk megelőzni.

Szúrt hasi sérülés esetén a beteget mindenképpen kórházba kell juttatni, még ha a sérülés felületinek látszik is.

II.2.3. Egyéb sérülés típusok

II.2.1.1. Hajszáleres vérzés

Ha csak hajszálerek sérültek - vagyis amikor a vérzés jellege szivárgó, gyöngyöző és gyakorlatilag magától eláll - külön vérzéscsillapító eljárásra nincs szükség. A hajszáleres vérzés csillapítása maga a fedőkötés.

II.2.1.2. Visszeres vérzés

Amennyiben visszerek sérülnek - melyek az elhasznált vért a szív felé szállítják - úgy a vér színe sötétpiros, és már nemcsak szivárog, hanem folyik. Vénás vérzés csillapításában alapvető, hogy a sérültet a hátára fektetve vérző végtagját magasba emeljük. Erre már általában csillapodik is a vérzés. Helyezzünk tiszta anyagzsebkendőt, vagy más hasonló textildarabot a sebre (ha rendelkezésre áll, steril gézlap a legjobb), és gyakoroljunk rá egyenletes nyomást. A mentők kéréséig tartuk megemelve a végtagot, és folyamatosan nyomjuk, de ne szorítsuk a sebet.

Szükség esetén alkalmazzunk nyomókötést. Gyakori hiba, hogy túl szorosan körülkötözik a sebet, "elkötik" a végtagot, ez azért veszélyes, mert a kötés gátolja a testrész vérkeringését.

II.2.1.3. Ütőeres vérzés

Ha a vérzés forrása ütőér, a szív felől érkező friss vér színe élénkpiros, a vér a szív ritmusában lüktetve, és spriccelve távozik. Ez a legveszélyesebb vérzés, mivel magától nem áll el fenn áll az elvérzés veszélye. Az ilyen vérzést tehát mindenképpen csillapítanunk kell.

Fontos a sérült lefektetése, a sérült végtag megemelése, hogy az a szívnél magasabbra kerüljön. Tiszta ruhán át gyakoroljunk erőteljes nyomást a sebre ujjainkkal vagy tenyerünkkel. Ha rendelkezésre áll kötözőpólya, fásli vagy ahhoz hasonló ruhadarab, tekerjük szorosan körbe a végtagot a seb felett, és nyomjuk tovább erőteljesen, folyamatosan a sebet a mentők kiérkezéséig.

Ha a sérülés felé vezető, azt a területet ellátó ütőeret alkalmas helyen, esetleg a sebtől távol, a csontos alaphoz tudjuk nyomni egy ujjal, azzal sikerülhet a vérzést nagymértékben csökkenteni vagy akár meg is szüntetni.

Ha más megoldás nincs, csak akkor alkalmazzunk szorító körülkötést. Ennek lényege, hogy a seb és a szív között valamilyen eszközzel (gumicső, pólya, sál, stb.) elszorítjuk a végtagot, ezzel csillapítjuk az ütőeres vérzést, de az adott végtag elvesztéséhez vezethet.

II.3. A csontrendszer sérülései

II.3.1. A rándulás és ficam

Annak megállapítása, hogy rándulásról, ficamról vagy akár törésről van szó gyakran csak röntgen-felvétel alapján lehetséges, ezért ez nem is az elsősegélynyújtó feladata.

A legfontosabb teendők a sérült nyugalomba helyezése, a sérülés jegelése vagy borogatása, a sérült testrész rögzítése, lehetőség szerint a szív fölé emelése.

A sérült orvosi vizsgálatra történő szállítása elengedhetetlen, ha a végtag rendellenes pozícióban maradt a sérültnek elviselhetetlen fájdalmai vannak, a sérült terület hűvös, elszíneződött vagy sápadt, vagy zsibbadás, merevség jelentkezik.

II.3.2. Csonttörés

A legjellemzőbb a hosszú csöves csontozatok (alkar, felkar, lábszár, combcsont) közepének a törése.

Ellátás: a csonttöréses beteget mindig rögzítve, a testrészt felemelve vagy felpolcolva kell kórházba szállítani.

II.3.3. Gerinc- vagy medencetörés

Gerinc-, medencetörés vagy annak gyanúja esetén a beteget a mentők kiérkezéséig lehetőleg ne mozgassuk.

II.3.4. Koponyaalapi törés

A koponyaalapi törés a fej sérülése esetén jöhet létre.

Tünetei: múltó vagy maradandó eszméletvesztés, az orrnyílásokból, a fülekből vagy a garatból szivárgó hígítottan tűnő csekély vérzés (ez utóbbit a száj kinyitása után észlelhetjük).

Az ilyen beteget, még ha eszméletre tér is, kórházba kell szállítani. Ha eszméletlen, indokolt a stabil oldalfekvő helyzet. Nyílt törés esetén az elfertőződés elkerülése érdekében szükséges a seb ellátása.

III. Fejezet: Jogi ismeretek

III.1. Büntetőjogi ismeretek

III.1.1. A jogos védelem

Nem büntetendő az a cselekmény, amely a saját, illetve más vagy mások személye, javai vagy a közérdek ellen intézett, illetve ezeket közvetlenül fenyegető jogtalan támadás elhárításához szükséges.

Jogos védelem esetén *a jogtalan támadással szemben jogos védekezés áll.* A támadás rendszerint erőszakos magatartás, többnyire személy ellen irányul, de javak ellen is irányulhat. A megtámadott személy akkor jár el jogosan, ha cselekménye a támadás elhárításához szükséges. A jogellenes cselekmény következményeit a támadónak, azaz a jogellenes magatartást kifejtőnek kell viselnie. Ez azt jelenti, hogy amennyiben a támadót valamilyen sérelem éri, annak következményeiért a védekező nem tehető felelőssé. Így nem tehető felelőssé a jogellenes támadást elhárító személy, ha a védekezéssel gondatlanul okoz bármilyen sérelmet, vagy szándékosan okoz kisebb vagy azonos sérelmet.

A jogos védelem alkalmazása során az elhárító cselekmény vonatkozásában a szükségesség és az arányosság követelményének kell fennállnia, vagyis főszabály szerint a védekezés mértékének arányban kell állnia a támadás nagyságával.

Ha a jogtalan támadás oly módon történik, hogy a megtámadott joggal feltételezheti, hogy a támadás az élete ellen irányult, a bíróságnak nem kell vizsgálnia a szükséges mérték kérdését. A törvény úgy rendelkezik, hogy az a személy, akit éjjel támadnak meg, vagy akire fegyverrel támadnak, alappal gondolhatja, hogy a támadás az élete kioltására irányul, és ennek megfelelően választhatja meg a védekezés módját. Ezt a feltételezést a támadók számbeli fölénye is megalapozhatja.

A jogtalan támadást úgy kell tekinteni, mintha az a védekező életének kioltására is irányult volna, ha

- azt személy ellen: éjjel, fegyveresen, felfegyverkezve vagy csoportosan követik el,
- az a lakásba: éjjel, fegyveresen, felfegyverkezve vagy csoportosan történő jogtalan behatolás, vagy
- az a lakáshoz tartozó bekerített helyre fegyveresen történő jogtalan behatolás.

Nem büntethető, aki az elhárítás szükséges mértékét ijedtségből vagy menthető felindulásból lépi túl. A megtámadott nem köteles kitérni a jogtalan támadás elől.

III.1.2. A végszükség

Nem büntetendő annak a cselekménye, aki saját, illetve más személyét vagy javait közvetlen és másként el nem hárítható veszélyből menti, vagy a közérdek védelme érdekében így jár el, feltéve, hogy a cselekmény nem okoz nagyobb sérelmet, mint amelynek elhárítására törekedett. Nem büntethető, aki azért okoz nagyobb sérelmet, mint amelynek elhárítására törekedett, mert ijedtségből vagy menthető felindulásból nem ismeri fel a sérelem nagyságát.

A végszükség - a jogos védelemmel szemben - két jogilag védett érdeknek az összeütközése, ahol az egyiknek a védelme csak a másiknak a megsértésével lehetséges. Ebből a szempontból a végszükség hasonló a jogos védelemhez. ***Különbség azonban, hogy míg a jogos védelemnél jogtalan támadással szemben védekezik valaki, addig a végszükségben cselekvő személy véletlenül keletkezett, vagy más személy által teremtett veszélyt hárít el.*** A veszély elhárításának joga mindenkit megillet szükséghelyzetben, valamint gondatlan bűncselekménnyel szemben.

Nem állapítható meg végszükség annak javára, akinek a veszély előidézése felróható, vagy akinek a veszély vállalása foglalkozásánál fogva kötelessége.

III.1.3. A bűncselekmény elkövetői

Az elkövető

Elkövető a tettes, a közvetett tettes és a társtettes (a továbbiakban együtt: tettesek), valamint a felbujtó és a bűnsegéd.

A felbujtót és a bűnsegédet a bűncselekmény részeseinek nevezzük.

Tettes az, aki a bűncselekmény törvényi tényállását megvalósítja (pl. aki ellopja a fát az erdőből).

Felbujtó az, aki más bűncselekmény elkövetésére szándékosan rábír (pl. arra bíztat valakit, hogy lopjon, aki ezt meg is teszi).

Bűnsegéd az, aki bűncselekmény elkövetéséhez másnak szándékosan segítséget nyújt (pl. kölcsönadja az utánfutóját az ellopott fa elszállításához).

A részesekre is a tettesekre megállapított büntetési tételt kell alkalmazni.

III.2. Szabálysértési jogi ismeretek

III.2.1. A szabálysértésért való felelősség

Szabálysértés miatt az vonható felelősségre, akinek a cselekménye szándékos vagy gondatlan, kivéve, ha a szabálysértést meghatározó jogszabály csak a szándékos elkövetést bünteti. A szabálysértést elköveti a felbujtó és a bűnsegéd is.

Kísérlet miatt akkor van helye felelősségre vonásnak, ha a szabálysértést meghatározó jogszabály így rendelkezik.

Nem állapítható meg szabálysértés, ha a tevékenység vagy a mulasztás bűncselekményt valósít meg, úgyszintén, ha a tevékenységre vagy mulasztásra törvény vagy kormányrendelet – az eljárási bírság kivételével – közigazgatási eljárásban kiszabható bírság alkalmazását rendeli el.

III.2.2. A szabálysértési eljárás megindulása

A szabálysértési eljárás feljelentés, vagy a szabálysértési hatóság vagy a bíróság hivatali hatáskörében szerzett tudomása, a helyszíni bírság kiszabására jogosult szerv vagy

személy általi észlelés, illetve *a közlekedési baleset helyszínén folytatott szemle alapján indul meg.*

A feljelentést, ha a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (továbbiakban: Szabs. tv.) eltérően nem rendelkezik, szóban vagy írásban bármely személy vagy szerv megteheti. A szóban tett feljelentést jegyzőkönyvbe kell foglalni, vagy arról feljegyzést kell készíteni.

A feljelentésnek tartalmaznia kell

- *a feljelentett cselekmény helyének és idejének, továbbá*
- *az elkövetés körülményeinek a leírását,*
- *a bizonyítási eszközök megjelölését, továbbá*
- *az eljárás alá vont személy ismert személyi adatait.*

Ha lehetőség van rá, a bizonyítási eszközöket csatolni kell a feljelentéshez.

Magánindítványra üldözendő szabálysértés miatt csak a sértett kívánságára indítható meg a szabálysértési eljárás. A magánindítvány előterjesztőjének bármely olyan nyilatkozatát, amely szerint az eljárás alá vont személy szabálysértési felelősségre vonását kívánja, magánindítványnak kell tekinteni.

A magánindítvány előterjesztésére jogosult nyilatkozatát be kell szerezni, ha a szabálysértési eljárás megindítását követően derül ki, hogy a cselekmény csak magánindítványra büntethető.

A magánindítványt attól a naptól számított **harminc napon belül kell előterjeszteni**, amelyen a magánindítvány előterjesztésére jogosult az eljárás alá vont személy kilétéről tudomást szerzett.

A magánindítvány a szabálysértési hatóság, illetve a bíróság érdemi határozatának meghozataláig visszavonható.

III.2.3. Helyszíni bírság

Helyszíni intézkedés során a *szabálysértés elkövetését elismerő személlyel szemben* helyszíni bírság kiszabásának van helye.

A helyszíni bírság összege ötezer forinttól ötvenezer forintig, hat hónapon belül ismételt elkövetés esetén hetvenezer forintig terjedhet.

Ha az eljárás alá vont személy a helyszíni bírság kiszabását – a helyszíni bírság meg nem fizetése esetén alkalmazandó jogkövetkezményekről szóló tájékoztatás után – aláírásával igazoltan tudomásul veszi, a helyszíni bírság ellen nincs helye jogorvoslatnak.

Ha az elkövető a megadott határidőn belül nem fizeti meg a helyszíni bírságot, a bíróság szabálysértési elzárásra változtatja át.

III.2.4. Szóbeli figyelmeztetés

Helyszíni intézkedés során a helyszíni bírság kiszabására jogosult szerv vagy személy a szabálysértés elkövetését elismerő személlyel szemben szóbeli figyelmeztetést alkalmazhat, ha az elkövetett cselekmény oly csekély mértékben veszélyes a társadalomra, hogy még a helyszíni bírság kiszabása is szükségtelen.

III.3. Büntetőjog különös részi tényállások

III.3.1. Segítségnyújtás elmulasztása

166. § (1) Aki ***nem nyújt tőle elvárható segítséget*** sérült vagy olyan személynek, akinek az élete vagy testi épsége közvetlen veszélyben van, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

A bűncselekmény azzal valósul meg, hogy az elkövető a sértettet, akinek az élete, testi épsége közvetlen veszélyben van, segítség nélkül hagyja.

A tőle elvárhatóság azt jelenti, hogy a törvény mindenkinek egyéni képességei és lehetőségei alapján teszi kötelezővé a segítségnyújtást.

Minimálisan elvárható, hogy aki ilyen személyről tudomást szerez, az legalább segítséget hívjon vagy értesítse a mentőket vagy más hatóságot. Az orvosoktól, mentősoktól, nővérektől ilyen helyzetben akár az életmentés vagy annak megkezdése is elvárható.

Példa:

Az elkövető az éjszaka folyamán észleli, hogy egy személy a falu határában részegen fekszik a hóban. Tudatában van, hogy az illető meg is fagyhat reggelre, ennek ellenére az illetőt magára hagyja, nem hív segítséget és nem is szól senkinek róla.

III.3.2. Személyi szabadság megsértése

194. § (1) Aki ***mást személyi szabadságától megfoszt***, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Mindenkit megillet a szabad mozgás, helyváltoztatás, tartózkodási hely megválasztása.

A személyi szabadság megsértése számos formában elkövethető, leggyakoribb valamilyen helyiségbe való bezárás, valahonnan történő távozás megakadályozása.

Példa:

Az elkövető szomszédját tréfából bezárja a pincébe, istállóba.

Az elkövető haragosát testi erejét kihasználva nem engedi kimenni a lépcsőházból.

A bűncselekmény elkövetésén tetten ért személyt bárki elfoghatja. Köteles azonban őt a nyomozó hatóságnak haladéktalanul átadni, ha erre nincs módja, a rendőrséget értesíteni.

Nem valósítja meg a személyi szabadság megsértésének a büntettét, aki a bűncselekmény elkövetésén tetten ért és a helyszínről menekülő személyeket a gépkocsijával üldözőbe veszi, őket elfogja, majd a lakására szállítja, és nyomban értesíti a rendőrséget.

III.3.3. Személyes adattal visszaélés

219. § (1) Aki a személyes adatok védelméről vagy kezeléséről szóló törvényi vagy az Európai Unió kötelező jogi aktusában meghatározott rendelkezések megszegésével ***haszonszerzési célból vagy jelentős érdeksérelemet okozva***

a) ***jogosulatlanul vagy a céltól eltérően személyes adatot kezel***, vagy

b) ***az adatok biztonságát szolgáló intézkedést elmulasztja***,

vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Elkövetési magatartás: a személyes adat

- jogosulatlan vagy a céltól eltérő kezelése,
- az adatok biztonságát szolgáló intézkedések elmulasztása.

Csak akkor lesz a fenti magatartások elkövetése bűncselekmény, ha haszonszerzési célból követik el, vagy jelentős érdeksérelmet okoz.

A bűncselekmény elkövetője bárki lehet, aki személyes adatokat kezel.

Adatkezelésnek tekintendő a személyes adatok felvétele, tárolása, feldolgozása.

Példa:

Ezt a bűncselekményt követi el az a rendőr, aki kihasználva azt, hogy hozzáfér különböző elektronikus nyilvántartásokhoz, magánnyomozó ismerőseinek különböző személyekről juttatás fejében adatokat továbbít.

III.3.4. Környezetkárosítás

241. § (1) Aki a *földet, a levegőt, a vizet, az élővilágot*, valamint azok *összetevőit jelentős mértékű szennyezéssel* vagy más módon

a) *veszélyezteteti*,

b) olyan mértékben *károsítja*, hogy annak természetes vagy *korábbi állapota csak beavatkozással állítható helyre*,

c) olyan mértékben károsítja, hogy annak természetes vagy *korábbi állapota nem állítható helyre*,

környezetkárosítást követ el.

A bűncselekmény elkövetési magatartásai a földnek, a levegőnek, a víznek, az élővilágnak, valamint ezek összetevőinek *a jelentős mértékű szennyezése vagy más módon történő veszélyeztetése, illetve károsítása*.

A környezet szennyezése csak jelentős mérték elérése esetén lesz bűncselekmény.

Tekintettel arra, hogy a különböző vegyi anyagok veszélyessége, mérgező hatása nagyon eltérő, ezért a jelentős mérték meghatározása szakértői feladat.

III.3.5. Természetkárosítás

242. § (1) Aki

a) *fokozottan védett élő szervezet egyedét*,

b) *védett élő szervezet vagy az Európai Unióban természetvédelmi szempontból jelentős növény- vagy állatfaj egyedeit*, feltéve, hogy azok külön jogszabályban meghatározott, pénzben kifejezett értékének együttes összege eléri a fokozottan védett élő szervezet egyedei esetében megállapított, pénzben kifejezett legalacsonyabb értéket,

c) *a vadon élő állat- és növényfajok* számára kereskedelmük szabályozása által biztosított védelemről szóló *EK tanácsi rendelet A és B melléklete hatálya alá tartozó élő szervezet egyedét*

jogellenesen megszerzi, tartja, forgalomba hozza, az ország területére behozza, onnan kiviszi, azon átszállítja, azzal kereskedik, illetve azt károsítja vagy elpusztítja, büntetett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

243. § (1) *Aki Natura 2000 területet, védett barlangot, védett természeti területet vagy védett élő szervezetek életközösségét, illetve azok élőhelyét jogellenesen jelentős mértékben megváltoztatja*, büntetett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a természetkárosítás a Natura 2000 terület, a védett barlang, a védett természeti terület vagy a védett élő szervezetek életközössége, illetve azok élőhelye **jelentős károsodását vagy megsemmisülését okozza.**

Az elkövetési tárgyak két csoportra oszthatók:

- **védett szervezet egyedei**, azok bármely fejlődési szakaszában, alakjában, valamint keresztezései és származékai is;
- **védett területek.**

Az elkövetési magatartások az elkövetési tárgyakhoz kötődnek:

A védett fajok egyedei tekintetében: **megszerzés, tartás, forgalomba hozatal, behozatal, kivitel, átvitel, kereskedés, károsítás, elpusztítás.**

A területek tekintetében: **jelentős mértékű megváltoztatás, jelentős károsítás, megsemmisítés.**

Példa:

Ezt a bűncselekményt követi el, aki a fokozottan védett madár tojásait elpusztítja, vagy egy példány fokozottan védett növényt élőhelyéről engedély nélkül eltávolít, azzal kereskedik.

Gyurgyalagok fészkelőhelyeként használt homokfalban illegális bányászati tevékenység.

Természetkárosítás bűncselekményének gyanúja miatt indult eljárás, amikor egy gépkocsi utasterében lévő hűtőtáskából 156 madártetemet került elő. A természetvédelmi hatóság munkatársának szakvéleménye alapján a madarak mindegyike védett fajhoz tartozott (énekes rigó, réti pityer, búbos pacsirta, mezei pacsirta, kenderike, tengelic, barázdabillegető).

A gondatlanságból okozott természetkárosítás is büntetendő.

Például természetkárosítás bűncselekményét követi el az a mezőgazdasági vállalkozó, aki kellően nem gondoskodik arról, hogy a lovai a fokozottan védett természeti területen levő erdőbe ne hatoljanak be, és így az elkóborolt állatok a gyertyán- és bükkfák kérgének lerágásával, az aljnövényzet letaposásával, a csapások kijárásával és a trágyázással a természetvédelmet ért olyan károsodást okoznak, amely végleges jellegű és helyrehozhatatlan.

A szakszerűtlen gazdálkodási tevékenység következtében gondatlanságból a védett természeti terület kigyullad, és mintegy 2 ha-os területen leég.

III.3.6. Állatkínzás

244. § (1) Aki

a) **gerinces állatot** indokolatlanul oly módon **bántalmaz**, vagy gerinces állattal szemben indokolatlanul **olyan bánásmódot alkalmaz**, amely **alkalmas arra, hogy annak maradandó egészségkárosodását vagy pusztulását okozza**,

b) **gerinces állatát vagy veszélyes állatát elűzi, elhagyja vagy kiteszi**,
vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

A bűncselekményt az követi el, aki gerinces állatot indokolatlanul bántalmaz, vagy azzal szemben nem megfelelő bánásmódot alkalmaz.

Az állatkínzás bűncselekményének megvalósulásához szükséges, hogy a cselekmény alkalmas legyen maradandó egészségkárosodás okozására, vagy az állat a cselekmény következtében elpusztuljon.

Az is elköveti a bűncselekményt, aki gerinces állatát vagy veszélyes állatát

- elűzi,
- elhagyja vagy
- kiteszi.

Példa:

Állatkínzás bűncselekményét követi el, aki az állat élelemmel, vízzel való ellátásáról szándékosan huzamosabb ideig nem gondoskodik, és ezzel az állat kóros lesoványodását és veseelégtelenség kialakulását idézi elő.

Állatkínzásnak minősül az is, ha az elkövető megunja otthon tartott veszélyes pókját, és azt a közeli parkban szabadon engedi.

III.3.7. Orvvadászat

245. § Aki

- a) vadászterületen vadászatra való **jogosultság nélkül**, illetve **idegen vadászterületen vadászként engedély nélkül vad elejtésére vagy elfogására irányuló tevékenységet végez**,
 - b) külön jogszabályban meghatározott, a vadfaj valamennyi egyedére kiterjedő vadászati **tilalmi idő hatálya alá eső vadfaj egyedét ejti vagy fogja el**,
 - c) külön jogszabályban meghatározott **tiltott vadászati eszközzel, tiltott vadászati módon vagy kíméleti területen vad**, illetve **fokozottan védett vagy védett gerinces állat elejtésére vagy elfogására irányuló tevékenységet végez**,
- büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Elkövetési magatartás: vad elejtésére vagy elfogására irányuló tevékenység végzése.

Nem kell, hogy a vad elejtése megtörténjen, már az erre irányuló tevékenység is megvalósítja a bűncselekményt.

A bűncselekmény elkövetője lehet olyan személy, akinek egyáltalán nincs jogosultsága vadászatra, és olyan is lehet, akinek van, csak éppen nem az adott területen.

Orvvadászatot követ el az is, aki tilalmi időszakban ejti el vagy fogja el a vadat, és az is, aki tiltott eszközzel vagy módszerrel vadászik.

Orvvadászat a kíméleti területen vad, illetve fokozottan védett vagy védett gerinces állat elejtésére vagy elfogására irányuló tevékenység végzése.

Példa:

Az elkövetők illegálisan, tilalmi időben, ellés előtt ejtenek el három szarvastehenet.

III.3.8. Orvhalászat

246. § Aki

- a) **jogosulatlanul halászhálóval vagy más halászati eszközzel** – a horgászatot kivéve – **halfogásra irányuló tevékenységet végez**,
 - b) külön jogszabályban meghatározott **tiltott eszközzel, tiltott módon vagy kíméleti területen halfogásra irányuló tevékenységet végez**,
- vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Orvhalászatot az követ el, aki halászhálóval vagy más halászati eszközzel, illetve tiltott eszközzel, tiltott módon, valamint a kíméleti területen történő halfogásra irányuló tevékenységet végez.

A tilalmazott halászati és horgászati eszközök és módszerek felsorolását a halászatról és a horgászatról szóló törvény tartalmazza, így tilos különösen: a váltóáramú elektromos eszközzel, mérgező vagy kábító hatású anyaggal, robbanóanyaggal, szűrőszerszámmal, bűvárszigonnyal vagy más, halfogásra alkalmas bűváreszközzel halfogásra irányuló tevékenységet végezni. Az átlagos vízállású folyó vagy holtág medrének legalább a felét keresztirányban elzáró készülékkel vagy eszközzel, továbbá – a halászatról és a horgászatról szóló törvényben írt kivételekkel – az elektromos eszközökkel való halfogás, valamint a gereblyező horgászati, a hurokvető halászati mód alkalmazása is tilalmazott.

III.3.9. Tiltott állatviadal szervezése

247. § (1) Aki gerinces állat részvételével **állatviadalt szervez, tart**, ilyen **állatviadalra fogadást szervez vagy fogadást köt**, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.
(2) Aki állatviadal céljára gerinces állatot megszerez, tart, tenyészt, kiképez, idomít vagy forgalmaz, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Az elkövetési tárgy: minden gerinces állat, függetlenül attól, hogy házasított vagy vadon élő állatról van-e szó, illetve, hogy az állat veszélyes állatnak minősül-e vagy sem.

Elkövetési magatartások:

- 1) az állatviadal szervezése,
- 2) az állatviadal tartása,
- 3) állatviadalra fogadás szervezése vagy
- 4) állatviadalra fogadás kötése.

Állatviadal céljára gerinces állat

- 1) megszerzése,
- 2) tartása,
- 3) tenyésztése,
- 4) kiképzése,
- 5) idomítása vagy
- 6) forgalmazása.

Példa:

Az elkövető harci kutyákat tenyészt és értékesít olyan személyeknek, akik az állatokkal állatviadalokon vesznek részt.

III.3.10. A hulladékgazdálkodás rendjének megsértése

248. § (1) Aki

- a) arra a célra hatóság által **nem engedélyezett helyen hulladékot elhelyez**,
 - b) **engedély nélkül vagy az engedély kereteit túllépve hulladékgazdálkodási tevékenységet**, illetve **hulladékkal más jogellenes tevékenységet végez**,
- büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

A bűncselekmény elkövetési tárgya a hulladék.

Hulladék: mindaz, amit a hulladékról szóló törvény hulladéknak minősít, **ha alkalmas az emberi élet, testi épség, egészség, a föld, a víz, a levegő vagy azok összetevői, illetve élő szervezet egyedének veszélyeztetésére.**

A bűncselekmény egyrészt hulladék nem engedélyezett helyen történő elhelyezésével, másrészt engedély nélküli vagy az engedély kereteit túllépve végzett hulladékgazdálkodási tevékenységgel követhető el.

Hulladékgazdálkodási tevékenység: a hulladéknak a hulladékról szóló törvényben meghatározott **gyűjtése, begyűjtése, szállítása** – ideértve **az országba történő behozatalt, onnan történő kivitelt**, valamint az azon történő **átszállítást** –, **előkezelése, tárolása, hasznosítása**.

A hulladékot a gyűjtés céljából arra rendszeresített gyűjtőedényben vagy egyéb gyűjtőeszközben, a gyűjtőszigeten vagy hulladékudvarban lehet elhelyezni. Aki ezeken kívül hulladékot elhelyez, megvalósítja a bűncselekményt.

Hulladékkezelési tevékenység a környezetvédelmi hatóság engedélyével végezhető. Engedély nélküli vagy az engedély kereteit túllépő tevékenység szintén megvalósítja a bűncselekményt.

Példa:

Az elkövető közterületen, magánterületen, védett természeti területen, erdőben helyez el hulladékot.

III.3.11. Lopás

370. § (1) **Aki idegen dolgot mástól azért vesz el, hogy azt jogtalanul eltulajdonítsa**, lopást követ el.

A lopás elkövetési magatartása az elvétel. Csak olyan dologra lehet elkövetni, ami nem az elkövetőé, még részben sem.

Ha az ellopott dolog értéke nem haladja meg az ötvenezer forintot, akkor az még nem lesz bűncselekmény, csak tulajdon elleni szabálysértés, kivéve, ha az alábbi, törvényben meghatározott módokon követik el:

- 1) bünszövetségben,
- 2) közveszély színhelyén,
- 3) üzletszerűen,
- 4) dolog elleni erőszakkal – ideértve azt is, ha a dolog eltulajdonításának megakadályozására szolgáló eszközt állagsérelem okozása nélkül eltávolítják, vagy a dolog eltulajdonításának megakadályozására alkalmatlanná teszik –,
- 5) zsebtolvajlás útján,
- 6) egy vagy több közokirat, magánokirat vagy készpénz-helyettesítő fizetési eszköz egyidejű elvételével,
- 7) helyiségbe vagy ehhez tartozó bekerített helyre megtévesztéssel, vagy a jogosult, illetve a használó tudta és beleegyezése nélkül behatolva,
- 8) hamis vagy lopott kulcs használatával,
- 9) lakást vagy hasonló helyiséget az elkövetővel közösen használó sérelmére, vagy
- 10) erdőben jogellenes fakivágással.

Példa:

A villamoson az elkövető észrevétlenül kiveszi a sértett ruházatából a pénztárcáját, és azzal a helyszínről távozik.

A szellőztetés céljából nyitva hagyott ajtón az elkövető észrevétlenül bemegy a lakásba, majd az előszobában lévő rádiósmagnót elveszi, és azzal elszalad.

Ha az ellopott dolog értéke az ötvenezer forintot meghaladja a körülményektől függetlenül bűncselekmény lesz.

III.3.12. Rongálás

371. § (1) *Aki idegen vagyontárgy megsemmisítésével vagy megrongálásával kárt okoz,* rongálást követ el.

Ha az okozott kár nem haladja meg az ötvenezer forintot, akkor a cselekmény nem lesz bűncselekmény, csupán tulajdon elleni szabálysértés kivéve, ha bűnszövetségben vagy falfirka elhelyezésével valósítják meg.

A falfirka az okozott kár értékétől függetlenül bűncselekmény lesz.

Falfirka: festékszóróval, filctollal vagy bármilyen más felületképző anyaggal létrehozott képi, grafikus vagy szöveges felületbevonat, amely nem a vagyontárgy rendeltetésszerű használatához szükséges.

A rongálás jelentheti az idegen vagyontárgy megsemmisítését, elpusztítását, és jelentheti annak megrongálását, vagyis állagsérelem okozását.

Példa:

Az elkövető egy kővel szándékosan betöri szomszédja gépjárművének szélvédőit és lámpáit.

III.3.13. Közokirat-hamisítás

342. § (1) *Aki*

a) hamis közokiratot készít, vagy közokirat tartalmát meghamisítja,

b) hamis, hamisított vagy más nevére szóló valódi közokiratot felhasznál,

*c) közreműködik abban, hogy jog vagy kötelezettség létezésére, megváltozására vagy megszűnésére vonatkozó **valótlan adatot, tényt vagy nyilatkozatot foglaljanak közokiratba,*** bűntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Közokiratok alatt olyan papír alapú vagy elektronikus okiratokat értünk, amelyeket bíróság, közjegyző vagy hatósági feladatokat ellátó szerv ügykörén belül, a megszabott alakban állított ki.

Példa:

Hamis közokirat készítése: az elkövető új köziratot hoz létre.

Közokirat tartalmának meghamisítása: már meglévő közokirat tartalmában végez változtatást, pl. nevet, adatot átír.

Felhasználás: minden olyan magatartás, ami valamilyen joghatás kiváltására irányul, pl. más személy érvényes, valódi okmányaival igazolja magát a közúti ellenőrzés során.

Közreműködés valótlan adat, tény vagy nyilatkozat közokiratba foglalásában (intellektuális közokirat-hamisítás), pl. az elkövető az eljárás során más létező személynek adja ki magát, és ennek megfelelő adat kerül az ügyben eljáró hatóságok által készített jegyzőkönyvbe.

III.3.14. Biztonsági okmány hamisítása

344. § *Aki* a külön jogszabályban meghatározott

a) belépésre jogosító hamis biztonsági okmányt készít,

b) belépésre jogosító biztonsági okmány tartalmát meghamisítja,

c) hamis, hamisított vagy más nevére szóló valódi belépésre jogosító biztonsági okmányt felhasznál,

ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Példa:

Az elkövető az Alkotmánybíróság épületébe egy más nevére szóló belépési engedéllyel próbál bejutni.

Az a személy is ezt a bűncselekményt valósítja meg, aki ilyen belépésre jogosító hamis engedélyt készít, vagy meghamisít ilyen engedélyt.

III.3.15. Hamis magánokirat felhasználása

345. § **Aki** jog vagy kötelezettség létezésének, megváltozásának vagy megszűnésének bizonyítására **hamis, hamisított vagy valótlan tartalmú magánokiratot felhasznál**, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Elkövetési magatartás: a hamis, hamisított vagy valótlan tartalmú magánokirat felhasználása.

A magánokirat olyan okirat, amely a közokiratok kellékeivel nem rendelkezik. Ilyenek például a szerződések, végrendeletek, utazási igazolványok, buszbérletek.

Hamis a magánokirat, ha az azon feltüntetett személy nem azonos azzal, aki azt kiállította.

Hamisított a magánokirat, ha a már létező magánokiraton – jogosulatlanul – tartalmi, formai változtatást végeztek, így az már nem a kiállítójának a nyilatkozatát rögzíti.

Valótlan tartalmú a magánokirat, ha az abban feltüntetettek nem felelnek meg a valóságnak attól függetlenül, hogy az a kiállító nyilatkozatát tartalmazza-e.

Példa:

Az elkövető nem tud beletörődni, hogy elhunyt nagybátyja után annak fia örökli a vagyont, annak ellenére, hogy 20 éve nem tartotta a kapcsolatot apjával, ezért az elhunyt nevében végrendeletet készít, és azt a hagyatéki eljárás során a közjegyzőhöz benyújtja.

III.3.16. Okirattal visszaélés

346. § (1) **Aki** egy vagy több olyan **közokiratot, amely nem vagy nem kizárólag a sajátja,**

a) mástól, annak beleegyezése nélkül jogtalanul megszerez,

b) jogtalanul megsemmisít, megrongál, vagy

c) mástól jogtalanul elvesz, vagy a jogosult elől jogtalanul eltitkol,

vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Ha más bűncselekmény nem valósul meg, az (1) bekezdés szerint büntetendő, **aki jogtalan haszonszerzés céljából közokiratot átad vagy átvesz.**

(3) Aki az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekményt magánokiratra azért követi el, hogy jogtalan előnyt szerezzen vagy jogtalan hátrányt okozzon, egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Az okirattal visszaélést az követi el, aki más közokiratát jogtalanul

- 1) megszerzi,
- 2) megsemmisíti,
- 3) megrongálja,
- 4) elveszi,

- 5) jogosult elől eltitkolja,
- 6) jogtalan haszonszerzés céljából átadja,
- 7) jogtalan haszonszerzés céljából átveszi.

Példa:

Az elkövető eltulajdonítja haragosa irattárcáját, és azt a benne lévő vezetői engedéllyel, személyi igazolvánnyal együtt a kazánba dobva elégeti.

III.3.17. Bántalmazás hivatalos eljárásban

301. § (1) *Az a hivatalos személy, aki eljárása során mást tetteleg bántalmaz*, büntett miatt egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

III.3.18. Bántalmazás közfeladatot ellátó személy eljárásában

302. § (1) *Az a közfeladatot ellátó személy, aki közfeladatának ellátása során mást tetteleg bántalmaz*, büntett miatt egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

A két bűncselekmény között kizárólag csak annyi a különbség, hogy a bántalmazás hivatalos eljárásban bűncselekmény elkövetője kizárólag hivatalos személy lehet, a bántalmazás közfeladatot ellátó személy eljárásában bűncselekmény elkövetője pedig a közfeladatot ellátó személy.

Elkövetési magatartás: a hatáskör túllépésével megvalósított tetteges bántalmazás.

Ha a hivatalos személy vagy közfeladatot ellátó személy jogszerű intézkedése során alkalmaz fizikai kényszert, abban az esetben nem lehet szó bűncselekményről, még akkor sem, ha esetleg sérülése keletkezik az intézkedés alá vontnak.

Példa:

Bántalmazás hivatalos eljárásban bűncselekmény valósul meg akkor is, ha például az intézkedő rendőrt az intézkedése során szidalmazni kezdik, családjára sértő kijelentéseket tesznek, ő pedig önuralmát elveszítve az intézkedés alá vontat többször nagy erővel arcon üti.

Bántalmazás közfeladatot ellátó személy eljárásában bűncselekményét kell megállapítani, ha a polgárőr a közfeladata ellátása során elfogott tolvajt nem adja át a rendőrségnek, hanem e helyett tetteleg bántalmazza, majd elzavarja.

III.3.19. Jogellenes fogvatartás

304. § (1) *Az a hivatalos személy, aki eljárása során mást személyi szabadságától jogellenesen megfoszt*, büntett miatt egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Ezt a bűncselekményt csak olyan hivatalos személy követheti el, aki jogosult személyi szabadság elvonására hivatali hatáskörében.

Ilyen bűncselekménynek minősül, ha a hivatalos személy valakit úgy fog el, vesz őrizetbe vagy helyez előzetes letartóztatásba, hogy arra jogszabály nem hatalmazza fel.

Példa:

Ezt a bűncselekményt követi el az a rendőr, aki olyan személyt állít elő, akivel szemben a törvény szerint nem lehetne előállítást alkalmazni.

III.3.20. Hivatali visszaélés

305. § *Az a hivatalos személy, aki azért, hogy jogtalan hátrányt okozzon vagy jogtalan előnyt szerezzen*

- a) hivatali kötelességét megszegi,*
 - b) hivatali hatáskörét túllépi, vagy*
 - c) hivatali helyzetével egyébként visszaél,*
- büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

III.3.21. Közfeladati helyzettel visszaélés

306. § *Az a közfeladatot ellátó személy, aki azért, hogy jogtalan hátrányt okozzon vagy jogtalan előnyt szerezzen*

- a) közfeladattal kapcsolatos kötelességét megszegi,*
 - b) közfeladattal kapcsolatos jogkörét túllépi, vagy*
 - c) közfeladati helyzetével egyébként visszaél,*
- büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

A két bűncselekmény lényegében csak abban különbözik egymástól, hogy az egyik elkövetője csak hivatalos személy, a másiké pedig csak közfeladatot ellátó személy lehet.

A bűncselekmény során az elkövetők – vagy mások – jogtalan előnyhöz jutnak, vagy másoknak jogtalan hátrányt okoznak.

Az előny vagy a hátrány lehet anyagi természetű, de felmerülhet ezen kívül más, így erkölcsi, személyi természetű előny megszerzése vagy hátrány okozása is. A jogtalan előny akár a tettesnél, akár más személynél is megjelenhet.

A kötelesség megszegése azt jelenti, hogy nem teljesíti a számára előírt tevékenységet.

A hatáskör túllépése esetén az elkövető olyan tevékenységet fejt ki, amely hatáskörén kívül esik, amelynek végzésére nincs joga.

A helyzettel való egyéb visszaélésnél a tettes a megbízatásához kapcsolódó jogosítványokat rendeltetésükkel ellentétesen, szabályellenesen alkalmazza.

Példa:

Hivatali visszaélést valósít meg az a szolgálatot teljesítő rendőr, aki a rablás bűncselekményével gyanúsítható személy kezét a bűncselekményből származó tárgyakat tartalmazó kézikocsihoz bilincseli, és arra kényszeríti, hogy a kocsit a rendőrség épületébe testi erővel behúzza.

III.3.22. Hivatalos személy elleni erőszak

310. § (1) *Aki hivatalos vagy külföldi hivatalos személyt*

- a) jogszerű eljárásában erőszakkal vagy fenyegetéssel akadályoz,*
 - b) jogszerű eljárásában erőszakkal vagy fenyegetéssel intézkedésre kényszerít, vagy*
 - c) eljárása alatt, illetve emiatt bántalmaz,*
- büntett miatt egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

A büntetőjogi védelem a hivatalos személyt csak a jogszerű eljárása során illeti meg, amelyhez minden olyan cselekménye hozzátartozik, amelyet feladatai teljesítése során kifejt. Lényeges azonban, hogy az elkövető a hivatalos személy eljárását, a hivatalos személyi minőségét ténylegesen felismerhesse.

A hivatalos személy akadályozásának az olyan magatartás tekinthető, amely gátolja, nehezíti, késlelteti a hivatalos személy jogszerű eljárásának a végrehajtását. A bűncselekmény csak akkor valósul meg, ha az akadályozás erőszakkal vagy fenyegetéssel történik.

A hivatalos személy intézkedésre kényszerítése akkor merül fel, ha az erőszak vagy fenyegetés alkalmas arra, hogy a sértett eljárásával összefüggésben olyan tevékenységet fejtsen ki, amelyre egyébként is jogosult volna.

Hivatalos személy elleni erőszak büntettét valósítja meg az is, aki a hivatalos személyt eljárása alatt, illetve emiatt bántalmazza.

Példa:

A tetten ért elkövető szándékosan ellöki a rendőrt, hogy el tudjon menekülni.

Bántalmazás alatt a sértett testét érintő erőszakos magatartást értjük.

III.3.23. Közfeladatot ellátó személy elleni erőszak

311. § A 310. § szerint büntetendő, aki az ott meghatározott bűncselekményt közfeladatot ellátó személy ellen követi el.

A közfeladatot ellátó személyek nem hivatalos személyek ugyan, azonban a közösség számára igen fontos feladatot látnak el, ezért indokolt, hogy ugyanolyan elbírálás alá essenek, mint a hivatalos személyek, ha működésük során ellenük irányuló erőszakkal vagy fenyegetéssel véghezvitt bűncselekményeket valósítanak meg velük szemben.

Közfeladatot ellátó személy például a lelkes, a pedagógus, a polgárőr, a mentőszolgálat tagja, tömegközlekedési jármű vezetője is.

III.3.24. Hivatalos személy vagy közfeladatot ellátó személy támogatója elleni erőszak

312. § A 310. § szerint büntetendő, aki az ott meghatározott *bűncselekményt hivatalos személy, külföldi hivatalos személy vagy közfeladatot ellátó személy támogatására vagy védelmére kelt személy ellen követi el.*

A törvény a hivatalos személy vagy közfeladatot ellátó személy támogatóját is büntetőjogi védelemben részesíti.

Példa:

A szolgálatban levő rendőr kérésére a helyszínt biztosító személy elleni erőszakos magatartás a hivatalos személy támogatója elleni erőszak büntettét valósítja meg.

III.3.25. Vesztegetés

290. § (1) Aki gazdálkodó szervezet részére vagy érdekében tevékenységet végző személynek vagy rá tekintettel másnak azért *ad vagy ígér jogtalan előnyt, hogy a kötelességét megszegje*, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Példa:

Ha a vállalkozó annak érdekében, hogy ő kapjon meg egy munkát, pénzt ígér az egyik ügyintézőnek, hogy tüntesse el a konkurens cég pályázatát.

III.3.26. Vesztegetés elfogadása

291. § (1) Aki gazdálkodó szervezet részére vagy érdekében végzett tevékenységével kapcsolatban *jogtalan előnyt kér, avagy a jogtalan előnyt vagy ennek ígéretét elfogadja*, illetve a rá tekintettel harmadik személynek adott vagy ígért jogtalan *előny kérőjével vagy elfogadójával egyetért*, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Példa:

Ha a cég ügyintézője keresi meg az egyik pályázót, hogy ugyan nem ő a legesélyesebb a munkára, de megfelelő összeg ellenében elintézi, hogy ő nyerjen.

Akkor is bűncselekményről beszélünk, ha nem adják át neki a kért összeget, hiszen az előny kérése is bűncselekmény.

A bűncselekmény megállapításához nem szükséges, hogy az előny kérője szabálytalanul járjon el, elegendő, ha megszegi a kötelességét. Ebben az esetben még szigorúbban kell büntetni cselekményéért.

III.3.27. Hivatali vesztegetés

293. § (1) *Aki hivatalos személyt a működésével kapcsolatban neki vagy rá tekintettel másnak adott vagy ígért jogtalan előnnyel befolyásolni törekszik*, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő a vesztegető, ha *a jogtalan előnyt azért adja vagy ígéri, hogy a hivatalos személy a hivatali kötelességét megszegje, a hatáskörét túllépje, vagy a hivatali helyzetével egyébként visszaéljen*.

Példa:

Hivatali vesztegetés büntetettét valósítja meg az a terhelt, aki a vele szemben közlekedési szabálysértés miatt intézkedő rendőröknek pénzt ajánl fel azért, hogy tekintsenek el a helyszíni bírság kiszabásától.

III.3.28. Hivatali vesztegetés elfogadása

294. § (1) *Az a hivatalos személy, aki a működésével kapcsolatban jogtalan előnyt kér, a jogtalan előnyt vagy ennek ígéretét elfogadja*, illetve a rá tekintettel harmadik személynek adott vagy ígért jogtalan előny kérőjével vagy elfogadójával egyetért, büntett miatt egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Példa:

Ezt a bűncselekményt valósítja meg az a rendőr, aki a szabálysértés miatt intézkedés alá vont gépjárművezetőnek kijelentéseivel félreérthetetlenül tudomására hozza, hogy anyagi előny juttatása fejében hajlandó a feljelentéstől eltekinteni és vezetői engedélyét visszaadni.

III.3.29. Vesztegetés bírósági vagy hatósági eljárásban

295. § (1) *Aki azért, hogy más a bírósági, választott bírósági vagy hatósági eljárásban törvényes jogait ne gyakorolja, vagy kötelezettségeit ne teljesítse, neki vagy rá tekintettel másnak jogtalan előnyt ad vagy ígér*, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Példa:

Ezt a bűncselekményt valósítja meg, aki bírósági vagy hatósági eljárásban az ügy tanújának pénzt ad vagy pénzt ígér azért, hogy vallomását megváltoztassa vagy visszavonja.

III.3.30. Vesztegetés elfogadása bírósági vagy hatósági eljárásban

296. § (1) Aki azért, hogy a bírósági, választott bírósági vagy hatósági eljárásban törvényes jogait ne gyakorolja, vagy kötelezettségeit ne teljesítse, jogtalan előnyt kér, a jogtalan előnyt vagy ennek ígéretét elfogadja, illetve a rá tekintettel harmadik személynek adott vagy ígért jogtalan előny kérőjével vagy elfogadójával egyetért, büntetett miatt egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Példa:

A vesztegetés elfogadása bírósági vagy hatósági eljárásban bűncselekményét az a tanú vagy az eljárásban részt vevő más személy valósítja meg, aki pénzt kér azért, hogy törvényes jogait ne gyakorolja, vagy kötelezettségeit ne teljesítse, (pl. ne tanúskodjon).

III.4. Egyes szabálysértések

III.4.1. 132. A tulajdon elleni szabálysértés

177. § (1) Aki

a) **ötvenezer forintot meg nem haladó értékre lopást, sikkasztást, jogtalan elsajátítást, orgazdaságot,**

b) **ötvenezer forintot meg nem haladó kárt okozva csalást, szándékos rongálást,**

c) **ötvenezer forintot meg nem haladó vagyoni hátrányt okozva hűtlen kezelést**

követ el, úgyszintén, aki e cselekmények elkövetését megkísérli, szabálysértést követ el.

(2) *Aki idegen, nem gépi meghajtású járművet mástól azért vesz el, hogy jogtalanul használja, szabálysértést követ el.*

(2a) Aki földmérési jelet vagy az államhatár megjelölésére szolgáló jelet elvisz, áthelyez vagy elmozdít, szabálysértést követ el.

(3) Aki a kulturális örökség védett elemeit, a megye-, város-, községhatár vagy a birtokhatár megjelölésére szolgáló hivatalos jelet vagy létesítményt, tömegközlekedési vagy távközlési eszközt, közúti jelzést, parkot vagy ahhoz tartozó felszerelést, természetvédelmi hatósági és tájékoztató táblát vagy egyéb közérdeket szolgáló jelet vagy létesítményt gondatlanul megsemmisít, megrongál, elvisz, áthelyez vagy elmozdít, szabálysértést követ el.

(4) **Az (1) bekezdés a) pontjában meghatározott szabálysértés miatt a közterület-felügyelő, az erdészeti hatóság arra felhatalmazott ügyintézője, a halászati őr, valamint a mezőőr, a természeti, védett természeti és Natura 2000 területeken a természetvédelmi őr, helyi jelentőségű védett természeti területen az önkormányzati természetvédelmi őr is szabhat ki helyszíni bírságot.**

Ezt a szabálysértést akkor kell megállapítani, ha a törvényben meghatározott jogellenes cselekményeket ötvenezer forintot meg nem haladó értékre követik el, és nincs olyan körülmény, ami miatt bűncselekménynek kellene nyilvánítani.

Példa:

Az elkövető a kocsmá asztalán őrizetlenül hagyott húszezer forint értékű mobiltelefont elloplja.

Az a személy is elköveti ezt a szabálysértést, aki tudja, hogy lopásból származik a telefon, és háromezer forintért az elkövetőtől megveszi.

Ha bolti pénztáros szándékosan rosszul ad vissza a vásárlónak, és így ötezer forinttal megkárosítja, a pénztáros is ezt a szabálysértést követi el.

A bolti tolvajokat is emiatt a szabálysértés miatt lehet felelősségre vonni, ha az eltulajdonított érték nem haladja meg az ötvenezer forintot.

Egyes dolgokat még fokozottabban véd a jogalkotó.

Ilyenek:

- 1) földmérési jel,
- 2) államhatár megjelölésére szolgáló jel,
- 3) a kulturális örökség védett elemei,
- 4) a megye-, város-, községhatár vagy a birtokhatár megjelölésére szolgáló hivatalos jel vagy létesítmény,
- 5) tömegközlekedési eszköz,
- 6) távközlési eszköz,
- 7) közúti jelzés,
- 8) park vagy ahhoz tartozó felszerelés,
- 9) természetvédelmi hatósági és tájékoztató tábla vagy egyéb közérdeket szolgáló jel vagy létesítmény.

Ezeknek már gondatlanságból történő **megrongálása, megsemmisítése, elvitele, áthelyezése, elmozdítása** is szabálysértés.

A gyakorlati alkalmazás szempontjából fontos, hogy a tulajdon elleni szabálysértés elkövetésén tetten ért személyt bárki visszatarthatja, köteles azonban őt a rendőrségnek haladéktalanul átadni.

III.4.2. 141. Természetvédelmi szabálysértés

187. § (1) Aki

a) a természetvédelmi államigazgatási szerv engedélyéhez vagy szakhatósági hozzájárulásához kötött tevékenységet engedély vagy szakhatósági hozzájárulás nélkül, vagy az engedélytől, szakhatósági hozzájárulástól eltérő módon végez vagy végeztet, vagy bejelentési kötelezettségének nem tesz eleget,

b) természeti területen – beleértve a védett természeti, Natura 2000 területet is – a természetvédelmi célokkal össze nem egyeztethető tevékenységet folytat, szemetel, a területet más módon szennyezi, tiltott helyen tartózkodik, engedély nélkül tüzet rak,

c) védett élő szervezet egyedét, származékát vagy barlangi képződményt jogellenesen megrongál, elvisz vagy elpusztít, illetve védett vagy fokozottan védett állatfaj egyedét élettevékenységében jelentős mértékben zavar,
szabálysértést követ el.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott szabálysértés elkövetőjére a természetvédelmi őr, az önkormányzati természetvédelmi őr is szabhat ki helyszíni bírságot.

A szabálysértés elkövetési tárgyai:

- *a védett élő szervezet egyede, származéka,*
- *védett vagy fokozottan védett állatfaj egyede,*
- *barlangi képződmény.*

A tényállásban meghatározott elkövetési magatartások:

- 1) engedélyhez vagy szakhatósági hozzájárulásához kötött tevékenység engedély vagy szakhatósági hozzájárulás nélküli, vagy az engedélytől, szakhatósági hozzájárulástól eltérő módon történő végzése vagy végeztetése,
- 2) bejelentési kötelezettség elmulasztása,
- 3) a természetvédelmi célokkal össze nem egyeztethető tevékenység folytatása,
- 4) szemetelés, a terület más módon szennyezése,
- 5) tiltott helyen tartózkodás,
- 6) engedély nélküli tüzrakás,
- 7) jogellenes megrongálás,
- 8) megrongálás, elvitel,
- 9) állatfaj egyedének élettevékenységében jelentős mértékben zavarása,
- 10) jogellenes elpusztítás,
- 11) a természet védelmére vonatkozó rendelkezések egyéb módon történő megsértése.

Példa:

Szabálysértést követ el, aki a védett természeti területre gépjárművével engedély nélkül behajt, ott azzal közlekedik, tekintettel arra, hogy a védett természeti területeken tilos, illetve engedélyhez kötött a járművel történő közlekedés.

Természetvédelmi hatósági engedély nélküli fa-, gomba-, gyógynövény gyűjtés védett természeti területen, mennyiségtől függetlenül.

19 tő (egyed) tavaszi hérics természetvédelmi hatósági engedély nélküli gyűjtése. A tavaszi hérics védett, pénzben kifejezett értéke 5.000 Ft. Bűncselekmény 100.000 Ft-ot elérő érték esetén valósul meg, ami a fokozottan védett élő szervezet egyedei esetében megállapított, pénzben kifejezett legalacsonyabb érték.

III.4.3. 141/A. Fémkereső műszer jogellenes használata

187/A. § (1) Aki fémkereső műszert engedély vagy bejelentés nélkül, illetve engedélytől eltérően használ, szabálysértést követ el.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott szabálysértés elkövetőjére

a) a természetvédelmi őr,

b) az önkormányzati természetvédelmi őr,

c) az erdészeti hatóság arra felhatalmazott ügyintézője, valamint

d) a mezőőr

is szabhat ki helyszíni bírságot.

Fémkereső műszer használata - a hivatás gyakorlásához jogszabályban meghatározott módon szükséges használat kivételével - **hatósági engedély alapján végezhető feltérési tevékenység**. A hivatás gyakorlásához szükséges használatot jogszabályban meghatározott módon be kell jelenteni.

Fémkereső műszer hivatás gyakorlásához szükséges használatának minősül, ha a fémkereső műszer használója hitelt érdemlően bizonyítja, hogy feladatainak ellátásához szükséges a fémkereső műszer. Hitelt érdemlő bizonyításnak számít a munkaköri leírás, a cégszerűen aláírt megbízás vagy megrendelés.

Fémkereső műszer hivatás gyakorlásához szükséges használata:

- feltárássra jogosult intézmény által fémkereső műszerrel végzett lelet- és lelőhely-felderítés,
- tervszerű lőszermentesítés,
- közmű-nyomvonal keresése,
- háborús kegyelettel összefüggő feltárás, exhumálás.

Fémkereső műszer nyilvántartott régészeti lelőhelyen történő használata régészeti feltárási tevékenységnek minősül.

A fémkereső műszer hivatáshoz nem kötött használatának engedélyezése iránti kérelmet a hatóságnak kell benyújtani.

A fémkereső műszer használatára vonatkozó engedély tartalmazza:

- az engedély jogosultjának nevét és címét,
- a fémkereső műszer használatával érintett terület azonosítására alkalmas megjelölését és a tevékenység végzésének idejét.

A fémkereső műszer használatára vonatkozó rendelkezéseket a bűnüldöző és nyomozó szervek feladatellátására, valamint a tűzszerészeti tevékenységre nem kell alkalmazni.

III.4.4. 147. Veszélyeztetés kutyával

193. § (1) Aki a felügyelete alatt álló kutyát

- a település belterületén felügyelet nélkül bocsátja közterületre, vagy kóborolni hagyja,*
- természeti és védett természeti területen vagy vadászterületen – a vadászkutya és a **triflakereső** kutya kivételével – póráz nélkül elengedi vagy kóborolni hagyja,*
- szájkosár és póráz nélkül közforgalmú közlekedési eszközön – **segítő kutya** kivételével – szállítja,*
- vendéglátó üzlet kivételével** élelmiszer-elárusító üzletbe, közfürdő területére vagy játszótérre – **segítő kutya** kivételével – beengedi, illetve beviszi,*

szabálysértést követ el.

(2) Aki *veszélyes ebét* nem zárt helyen tartja, vagy nem helyez el a ház (lakás) bejáratán a *veszélyes ebre* utaló megfelelő figyelmeztető táblát, szabálysértést követ el.

A szabálysértés miatt a közterület-felügyelő, természeti és védett természeti területen a természetvédelmi őr, helyi jelentőségű védett természeti területen az önkormányzati természetvédelmi őr, továbbá a *mezőőr* is szabhat ki helyszíni bírságot.

Elkövetési magatartás: az ebek tartásával kapcsolatos előírások és kötelezettségek megszegése.

Ennek alapján tilos ebet:

- település belterületén felügyelet nélkül utcára engedni, illetve kóborolni hagyni;
- természeti, védett természeti vagy vadászterületen – vadászkutya és triflakereső kutya kivételével – póráz nélkül elengedni vagy kóborolni hagyni;
- közforgalmi közlekedési eszközön – segítő kutya kivételével - póráz és szájkosár nélkül szállítani;
- vendéglátó üzlet kivételével játszótérre, élelmiszer-elárusító üzletbe, közfürdőbe – segítő kutya kivételével - beengedni vagy bevinni.

Kötelező a veszélyes ebet zárt helyen tartani, valamint a ház (lakás) bejáratára elhelyezni a veszélyes ebre utaló megfelelő figyelmeztetést.

Példa:

Az elkövető annak ellenére, hogy tudja, hogy kutyája harapós, nem helyez ki erre utaló táblát és a kutyát nem is tartja zárt helyen.

A hatályba lépő módosítással a vadászkutya mellett a triflakereső (értsd pl. szarvasgombakereső; trifla = föld alatti gomba) kutyára is kiterjeszti a pórázhasználat mentességét, továbbá a mezőőr is szabhat már ki helyszíni bírságot a szabálysértés elkövetőjével szemben.

Segítő kutya: a fogyatékossgal élő személyt az egyenlő esélyű hozzáféréshez fűződő joga gyakorlásában, önálló életvitelének elősegítésében, illetve veszélyhelyzet elhárításában segítő, rehabilitációs, rehabilitációs feladatokat ellátó, a külön jogszabályban meghatározott állategészségügyi követelményeknek megfelelő kutya.

A segítő kutya típusa, kiképzése és alkalmazhatósága szerint:

- 1) vakvezető kutya: a látássérült személy vezetésére kiképzett kutya,
- 2) mozgáskorlátozott személyt segítő kutya: a mozgáskorlátozott személyt mindennapi tevékenységeinek ellátásában segítő feladatokra kiképzett kutya,
- 3) hangot jelző kutya: a hallássérült személy számára veszélyt vagy egyéb fontos információt jelentő hangok jelzésére kiképzett kutya,
- 4) rohamjelző kutya: az epilepsziával élő személy vagy más krónikus, rohamszerű állapotoktól veszélyeztetett személy számára a roham során segítséget nyújtó feladatokra kiképzett kutya,
- 5) személyi segítő kutya: a fogyatékos személyt önálló életvitelében segítő feladatokra kiképzett kutya,
- 6) terápiás kutya: a gyógypedagógiai, a szociális szolgáltatások területén pedagógiai, pszichológiai, pszichiátriai, konduktív pedagógiai rehabilitációs, illetve rehabilitációs folyamatban alkalmazott kutya.

A segítő kutyát megkülönböztető jelzéssel kell ellátni, amelyen a kutyát kiképző szervezet logójának szerepelnie kell.

A segítő kutyát alkalmazó személy szájkosár nélkül alkalmazhatja a segítő kutyát.

III.4.5. 149. Csendháborítás

195. § (1) Aki lakott területen, az ott levő épületben vagy az ahhoz tartozó telken, tömegközlekedési eszközön, továbbá természeti és védett természeti területen **indokolatlanul zajt okoz**, amely **alkalmas arra, hogy mások nyugalma, illetve a természeti vagy a védett természeti értéket zavarja**, szabálysértést követ el.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott szabálysértés miatt a közterület-felügyelő, természeti és védett természeti területen a természetvédelmi őr és helyi jelentőségű védett természeti területen az önkormányzati természetvédelmi őr is szabhat ki helyszíni bírságot.

Elkövetési magatartás: zaj okozása.

Akkor állapítható meg szabálysértés, ha a zaj okozása indokolatlan és alkalmas arra, hogy mások nyugalma vagy a természeti értékeket zavarja.

Elkövetési helyek:

- 1) lakott terület,
- 2) lakott területen lévő épület,
- 3) lakott területen lévő épülethez tartozó telek,

- 4) tömegközlekedési eszköz,
- 5) természeti terület,
- 6) védett természeti terület.

Példa:

Az elkövetők házuk udvarán bulit tartanak, és a zenét olyan magas hangerőre állítják, hogy az több házzal távolabb is zavarja az ott lakókat.

III.4.6. 150. Köztisztasági szabálysértés

196. § (1) Aki

a) a közterületen, a közforgalom céljait szolgáló épületben vagy közforgalmú közlekedési eszközön szemetel, ezeket beszennyezi,

b) a felügyelete alatt lévő állat által az a) pontban megjelölt helyen okozott szennyezés megszüntetéséről nem gondoskodik, szabálysértést követ el.

(2) Aki települési hulladékot a közterületen engedély nélkül lerak, elhelyez, vagy nem a kijelölt lerakóhelyen rak le vagy helyez el, szabálysértést követ el.

(2a) Köztisztasági szabálysértés miatt nem vonható felelősségre az a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló törvény alapján fogyatékos személynek minősülő személy, aki az (1) bekezdés b) pontjában meghatározott cselekményt a felügyelete alatt lévő vakvezető, illetve mozgáskorlátozottakat segítő kutyára vonatkozóan követi el.

(3) Az (1) és (2) bekezdésekben meghatározott szabálysértés miatt a közterület-felügyelő, természeti és védett természeti területen a természetvédelmi őr, helyi jelentőségű védett természeti területen az önkormányzati természetvédelmi őr, az önkormányzat közigazgatási területéhez tartozó termőföldeken a mezőőr is szabhat ki helyszíni bírságot.

A fogyatékos személytől nem várható el, hogy a felügyelete alatt lévő vakvezető, illetve mozgáskorlátozottakat segítő kutya által okozott szennyeződés megszüntetéséről gondoskodjék, ezért szabálysértési szankció alkalmazása nem indokolt.

A szabálysértés elkövetési helyei:

- közterület;
- közforgalom céljait szolgáló épület;
- közforgalmú közlekedési eszköz;
- szemétkorlátozásra ki nem jelölt hely.

Elkövetési magatartások:

- szemetelés, szennyezés;
- felügyelet alatt álló állat által okozott szennyezés megszüntetésének elmulasztása;
- hulladék engedély nélküli lerakása, elhelyezése.

Példa:

Az elkövető a boltban vásárolt jégkrémet megeszi, majd ezt követően a papírját a járdára dobja.

III.4.7. 156/A. Tiltott fürdés

202/A. § (1) **Aki tiltott helyen fürdik**, szabálysértést követ el.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott szabálysértés miatt a közterület-felügyelő, a természetvédelmi őr, az önkormányzati természetvédelmi őr, a halászati őr is szabhat ki helyszíni bírságot.

III.4.8. 161. Személyazonosság igazolásával kapcsolatos kötelességek megszegése

207. § (1) Aki személyazonosító igazolványra vonatkozó jogszabályban *előírt kötelezettségét megszegi*, az igazoltatásra feljogosított személy felszólítására *személyi adatainak bemondását* vagy a személyazonosság igazolására alkalmas *hatósági igazolvány átadását megtagadja*, vagy az *említett adatokra vonatkozólag az intézkedés során valótlan állít*, szabálysértést követ el.

Elkövetési magatartások:

- személyazonosító igazolványra vonatkozó jogszabályban előírt kötelezettség megszegése,
- a személyazonosság igazolására alkalmas hatósági igazolvány átadásának megtagadása,
- személyi adatai bemondásának megtagadása,
- valótlan adatok állítása.

Minden 14. életévét betöltött személynek rendelkeznie kell valamilyen személyazonosításra alkalmas okirattal (személyi igazolvány, útlevél, kártyaformátumú vezetői engedély).

A feljogosított személy felszólítására mindenki köteles igazolni magát, ha nála van a személyazonosító okmánya, akkor azt át kell adnia, ha nincs, adatait be kell diktálnia.

Ha valaki nem tartja magánál a személyazonosító okmányát az még nem szabálysértés, csak abban az esetben, ha nála van, de azt nem adja át, illetve ha nincs nála, és nem diktálja be az adatait, vagy valótlan adatokat diktál be.

Példa:

Az elkövető az igazoltatás során közli, hogy nincs nála a személyi igazolványa, de az végül a ruházátvizsgálás során kabátja zsebéből előkerül.

III.4.9. 196. Erdőrendészeti szabálysértés

242. § (1) Aki *erdőben*, erdőgazdálkodási tevékenységet közvetlenül szolgáló földterületen, vagy *erdészeti létesítmény területén gazdasági vagy műszaki célt, valamint a fenntartható erdőgazdálkodást, az erdő védelmét, illetve az erdészeti kutatást szolgáló jelet, tárgyat jogtalanul megsemmisít, megrongál vagy eredeti helyéről eltávolít*, szabálysértést követ el.

(2) Aki olyan *erdőben, erdőgazdálkodási tevékenységet közvetlenül szolgáló földterületen, vagy erdészeti létesítmény területén jár, vagy járművel közlekedik, ahol a forgalmat jogszabály tiltja, vagy azt jogszabály felhatalmazása alapján korlátozzák vagy megtiltják*, szabálysértést követ el.

(2a) Aki *erdőben, erdőgazdálkodási tevékenységet közvetlenül szolgáló földterületen, fásításban vagy erdészeti létesítmény területén a tűzgyújtási előírásokat megszegi, közvetlenül vagy közvetve tüzet okozó tárgyat helyez el, vagy a gyújtott tűz őrzéséről, valamint annak a – helyszínről való távozás előtti – biztonságos eloltásáról nem gondoskodik*, szabálysértést követ el.

(2b) Aki az erdőgazdálkodásért felelős miniszter vagy az erdészeti hatóság által elrendelt *tűzgyújtási tilalom hatálya alatt a tűzgyújtási, tűzvédelmi előírásokat megszegi*, szabálysértést követ el.

(3) Az (1)–(2b) bekezdésben meghatározott szabálysértés miatt az erdészeti hatóság arra felhatalmazott ügyintézője, természeti, védett természeti és Natura 2000 területen a természetvédelmi őr, helyi jelentőségű védett természeti területen az önkormányzati természetvédelmi őr is szabhat ki helyszíni bírságot.

Az (1) bekezdés szerinti erdőrendészeti szabálysértést **csak természeti területnek nem minősülő**

- erdőben,
- erdőgazdálkodási tevékenységet közvetlenül szolgáló földterületen, vagy
- erdészeti létesítmény

területén lehet elkövetni.

A szabálysértés elkövetési tárgyai: gazdasági vagy műszaki célt, valamint a fenntartható erdőgazdálkodást, az erdő védelmét, illetve az erdészeti kutatást szolgáló

- **jelek,**
- **tárgyak.**

Elkövetési magatartás: ezeknek a tárgyaknak a

- **megsemmisítése,**
- **megrongálása,**
- **eredeti helyéről való eltávolítása.**

Az erdőgazdálkodó az erdőterületen erdőgazdálkodási műveletekkel kapcsolatos gazdasági jeleket, tárgyakat, tájékoztatással kapcsolatos határjeleket és egyéb műszaki jeleket, tárgyakat köteles elhelyezni. Ezeknek a jeleknek, tárgyaknak a megsemmisítése, megrongálása, eltávolítása minősül szabálysértésnek.

A (2) bekezdés szerinti erdőrendészeti szabálysértést is **csak olyan természeti területnek nem minősülő**

- erdőben,
- erdőgazdálkodási tevékenységet közvetlenül szolgáló földterületen vagy
- erdészeti létesítmény területén

lehet elkövetni, **ahol a forgalmat jogszabály tiltja, vagy azt jogszabály felhatalmazása alapján korlátozzák vagy megtiltják.**

Elkövetési magatartás az elkövetési helyeken történő

- **jogellenes járás,**
- **jogellenesen járművel történő közlekedés.**

A természeti területnek minősülő erdőben történő közlekedés nem erdőrendészeti szabálysértést, hanem természetvédelmi szabálysértést valósít meg.

A (2a) és (2b) bekezdéssel az erdőrendészeti szabálysértés elkövetési magatartásai tovább kibővültek a tűzgyújtás, tűzvédelmi szabályok megsértésével.

Elkövetési magatartások:

- **a tűzgyújtási előírások megszegése,**
- **tűzet okozó tárgy elhelyezése,**
- **a gyújtott tűz őrzéséről való nem gondoskodás, valamint**
- **a gyújtott tűz – helyszínről való távozás előtti – biztonságos eloltásáról nem gondoskodás**
- **tűzgyújtási tilalom hatálya alatt a tűzgyújtási, tűzvédelmi előírások megszegése.**

Helyszíni bírság kiszabására e szabálysértés esetében is lehetőség van a Natura 2000 területeken.

III.4.10. 197. Erdei haszonvételek jogosulatlan gyakorlása

243. § (1) Aki

a) erdőben, valamint erdőgazdálkodási tevékenységet közvetlenül szolgáló földterületen a külön jogszabályban meghatározott **erdei haszonvételeket** – a fakitermelés, a vadászati jog gyakorlása vagy hasznosítása, valamint az elhalt fekvő fa és gally gyűjtése, illetve elhalt, száraz ág nyesése kivételével – **jogszerűtlenül gyakorolja,**

b) az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló törvényben meghatározott erdei faválasztékot az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló törvényben és a végrehajtására kiadott rendeletben meghatározott szállítójegy nélkül szállít,
szabálysértést követ el.

(1a) Az (1) bekezdésben meghatározott szabálysértés miatt kiszabott pénzbírságról, helyszíni bírságról a szabálysértési hatóság, valamint a helyszíni bírságolásra jogosult szerv vagy személy haladéktalanul értesíti az erdészeti hatóságot.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott szabálysértés miatt az erdészeti hatóság arra felhatalmazott ügyintézője, a természeti, védett természeti és Natura 2000 területen a természetvédelmi őr, helyi jelentőségű védett természeti területen az önkormányzati természetvédelmi őr is szabhat ki helyszíni bírságot.

Elkövetési magatartás:

- erdei haszonvételek jogszerűtlen gyakorlása,
- erdei faválaszték szállítójegy nélküli szállítása.

Egyes haszonvételek gyakorlásához hatósági engedély is szükséges. Például szaporítóanyag gyűjtése felújítás alatt lévő erdőrészen, vagy fenyőgyanta gyűjtése.

Méhészeti tevékenységet állami erdőben a jogszabályok betartása mellett szabadon lehet végezni, magántulajdonú erdőben az erdőgazdálkodó engedélye szükséges hozzá.

Gomba, vadgyümölcs, virág, illetőleg gyógynövény gyűjtése az állami erdőben egyéni szükségletet meg nem haladó mértékben szabadon végezhető.

Magánerdő területén bármilyen mértékű, állami területen az egyéni szükségletet meghaladó gyűjtés csak az erdőgazdálkodó előzetes írásbeli engedélyével gyakorolható.

Amennyiben jogszabály másképp nem rendelkezik, az egyéni szükségletnek személyenként és naponta legfeljebb

- 2 kg gomba,
- 2 kg vadgyümölcs,
- 2 kg gyógynövény

gyűjtése minősül.

Magántulajdonú erdőben az erdőgazdálkodó engedélye nélküli haszonvétel minden esetben szabálysértés.

Az állami tulajdonú erdőben a megengedett mérték túllépése, a jogszabályellenes haszonvétel vagy engedély nélküli tevékenység valósítja meg a szabálysértést.

Fontos megjegyezni, hogy védett természeti területen gomba, vadgyümölcs és gyógynövény csak a természetvédelmi hatóság engedélyével gyűjthető. Az engedély nélküli gyűjtés természetvédelmi szabálysértés (figyelemmel az erdőről, az erdő védelméről és az

erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény 4.§ (3) bekezdésére és a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 38.§ (1) bekezdés a) pontjára).

Új elkövetési magatartással egészült ki a szabálysértési tényállás, így már az erdei faválaszték szállítójegy nélküli szállítása is szabálysértésnek számít.

A fakitermelés jogosultja, illetve a kitermelt erdei faválasztékkal rendelkezni jogosult vagy annak meghatalmazottja a kitermelt erdei faválaszték származásáról köteles a szállításhoz szükséges igazolást (a továbbiakban: szállítójegy) kiállítani.

A szállítójegyet a faanyag szállítója köteles a szállítás során magánál tartani, és azt a hatóság képviselőjének felszólítására bemutatni.

Amennyiben a tényállás első fordulata szerinti cselekmény miatt az elkövetőt szabálysértési bírsággal sújtották, az erdészeti hatóság a gyűjtési naplót két évre visszavonja tőle, vagy annak az érintett személy részére történő kiadását két évre megtiltja.

A kiszabott pénzbírságról, helyszíni bírságról a szabálysértési hatóságok, és helyszíni bírságolásra jogosultak kötelesek az erdészeti hatóságot értesíteni.

III.4.11. 198. Felhívással szembeni engedetlenség

244. § Aki a természeti területek, a védett természeti területek és értékek, az erdő, valamint a vadállomány őrzésével, védelmével kapcsolatban a külön jogszabályban meghatározott ***természetvédelmi, erdészeti és vadászati hatósági feladatokat ellátó személy, az erdészeti szakszemélyzet tagja, a természetvédelmi őr, az önkormányzati természetvédelmi őr, a mezőőr, illetve a halászati őr jogszabályban előírt felhívásának nem tesz eleget, vagy intézkedését akadályozza***, szabálysértést követ el.

A szabálysértés a rendészeti tevékenységet folytató személyek intézkedéseinek érvényesülését segíti elő.

A tényállásban felsorolt rendészeti tevékenységet folytató személyek az intézkedéseikre vonatkozó jogszabályok alapján kötelező jellegű utasításokat adhatnak.

Amennyiben ezt az intézkedés alá vont személy nem hajtja végre, azzal szabálysértést követ el. Elköveti a szabálysértést például, aki az erre vonatkozó felhívás után sem

- hagyja el a tiltott területet,
- mutatja meg a csomagját,
- veti magát alá a ruházatátvizsgálásnak,
- adja át a jogszerűtlenül birtokolt tárgyat.

III.4.12. 199. Vízszennyezés

245. § (1) Aki

a) vízilétesítménybe, illetve felszíni vagy felszín alatti vízbe közvetlenül vagy közvetve ***szennyező anyagot juttat, és ezáltal a vízkészletet felhasználásra alkalmatlanná teszi, vagy a felhasználást veszélyezteti***, ha környezetkárosítás egyébként nem állapítható meg,

b) ***a szennyvíz vagy a szennyezőanyag ártalommentes elhelyezését***, illetve a felszíni vagy ***felszín alatti vízbe történő bevezetését nem*** a jogszabályban, a jogszabály alapján kiadott hatósági előírásban ***meghatározott módon valósítja meg***, vagy ***olyan létesítményt üzemeltet, amely a vizek fertőzését vagy szennyezését okozhatja***,

c) az ivóvízellátást, ásvány- vagy gyógyvízhasznosítást szolgáló, vagy ilyen célra kijelölt **vizek, vízilétesítmények védőterületére, védőidomára, védősávjára a jogszabályban, a hatósági előírásokban meghatározott rendelkezéseket megszegi**, vagy a **védőterületet, védőidomot, védősávot érintő korlátozásokkal ellentétes tevékenységet folytat** vagy **ingatlan-használatot gyakorol**,

szabálysértést követ el.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott szabálysértés miatt a természetvédelmi őr, az önkormányzati természetvédelmi őr, a hivatásos katasztrófavédelmi szerv erre felhatalmazott ügyintézője, a mezőőr vagy a halászati őr helyszíni bírságot szabhat ki.

Elkövetési magatartások:

- szennyező anyag juttatása vízilétesítménybe, felszíni vagy felszín alatti vizekbe;
- szennyvíz vagy a szennyezőanyag nem előírásoknak megfelelő módon történő elhelyezése, vizekbe engedése;
- vizek fertőzését vagy szennyezését okozó létesítmény üzemeltetése;
- az ivóvízellátást, ásvány- vagy gyógyvízhasznosítást szolgáló, vagy ilyen célra kijelölt vizek, vízilétesítmények védőterületére, védőidomára, védősávjára a jogszabályban, a hatósági előírásokban meghatározott rendelkezéseket megszegi ott szabályellenes tevékenységet folytat, szabályellenes ingatlan-használatot gyakorol.

Példa:

Az elkövető szennyvizét folyóvízbe engedi.

III.5. Büntető eljárásjogi ismeretek

III.5.1. A feljelentés

Közzvádra üldözendő bűncselekmény miatt bárki tehet feljelentést.

A hatóság tagja és a hivatalos személy, továbbá, ha törvény előírja, a köztestület köteles a hatáskörében tudomására jutott, közzvádra üldözendő bűncselekményt feljelenteni.

A feljelentésben meg kell jelölni a bizonyítási eszközöket, egyidejűleg gondoskodni kell a bűncselekmény nyomainak, a bizonyítási eszközök, valamint az elkobozható vagy vagyonelekobzás alá eső dolgok és vagyon megőrzéséről.

Feljelentést az ügyészségnél vagy a nyomozó hatóságnál lehet tenni. A feljelentést más hatóság és a bíróság is köteles fogadni, és azt a nyomozó hatóságnak, illetve az ügyészségnek megküldeni.

III.5.2. A szemle

Szemlét a bíróság, az ügyészség vagy a nyomozó hatóság rendel el és tart, ha a bizonyítandó tény megismeréséhez vagy megállapításához személy, tárgy vagy helyszín megtekintése, illetve tárgy vagy helyszín megfigyelése szükséges.

A szemlén fel kell kutatni és össze kell gyűjteni a tárgyi bizonyítási eszközöket, és gondoskodni kell a megfelelő módon történő megőrzésükről. A szemle alkalmával a bizonyítás szempontjából jelentős körülményeket részletesen rögzíteni kell, így különösen a szemletárgy felkutatásának, összegyűjtésének menetét, módját, helyét és állapotát. A tárgyi bizonyítási eszközök felkutatása, rögzítése és biztosítása során úgy kell eljárni, hogy az eljárási szabályok

megtartása utólag is ellenőrizhető legyen. A szemle tárgyáról, ha lehetséges és szükséges, kép-, hang-, illetve kép- és hangfelvételt, rajzot vagy vázlatot kell készíteni, és azt a jegyzőkönyvhöz kell csatolni.

III.6. Kriminalisztikai ismeretek

III.6.1. Intézkedés tettenérés esetén

A természetvédelmi őr jogosult törvényben meghatározott feladataival összefüggő jogellenes cselekmény, szabálysértés, bűncselekmény elkövetésén tetten ért személyt a cselekmény abbahagyására felszólítani, valamint a cselekmény folytatásában megakadályozni.

Továbbá jogosult a bűncselekmény elkövetésén tetten ért személyt a rendőrség vagy intézkedésre jogosult személy értesítése mellett, annak megérkezéséig – de legfeljebb két óra időtartamra – visszatartani.

A tetten ért személy visszatartása intézkedés végrehajtása érdekében a természetvédelmi őr testi kényszert és vegyi eszközt alkalmazhat.

A kormányzati szolgálati, közszolgálati vagy közalkalmazotti jogviszonyban álló természetvédelmi őr

- bűncselekmény, vagy
- azon szabálysértési elzárással is büntethető szabálysértés esetén, amely tekintetében helyszíni bírságot szabhat ki,

az eljárás lefolytatása érdekében a tetten ért személyt jogosult haladéktalanul előállítani a helyi rendőri szervhez, vagy a rendőrséggel egyeztetett helyszínen a rendőrség részére átadni.

A kormányzati szolgálati, közszolgálati vagy közalkalmazotti jogviszonyban álló természetvédelmi őr, ha a tetten ért személy az előállításnak ellenszegül, vagy az előállítás egyéb okból nem hajtható végre, a tetten ért személlyel szemben az ellenszegülés megtörése, a szökés megakadályozása érdekében bilincset alkalmazhat.

A tetten ért személyt – előzetes figyelmeztetés után – bejegyzése nélkül is átvizsgálhatja.

A kormányzati szolgálati, közszolgálati vagy közalkalmazotti jogviszonyban álló természetvédelmi őrnek ellenszegülés esetén az előállításhoz a rendőrség segítségét kell kérnie.

A természetvédelmi őr jogosult a bűncselekmény elkövetésén tetten ért személyt a rendőrség, illetve az előállításra jogosult szerv értesítése mellett, annak megérkezéséig – de legfeljebb két óra időtartamra – visszatartani.

Tettenérés akkor áll fenn, ha az elkövető a bűncselekmény törvényi tényállását egészben vagy részben szemtanú jelenlétében valósítja meg, illetőleg őt a helyszínről távoztában vagy üldözés közben fogják el. Az is tettenérésnek minősül, ha nem a szemtanú, hanem más személy fogja el üldözés közben az elkövetőt.

A büntetőeljárás törvény szerint a bűncselekmény elkövetésén tetten ért személyt bárki elfoghatja, köteles azonban őt a nyomozó hatóságnak haladéktalanul átadni, ha erre nincs módja, akkor a rendőrséget értesíteni.

A tulajdon elleni szabálysértés elkövetésén tetten ért személyt bárki visszatarthatja, köteles azonban őt a rendőrségnek haladéktalanul átadni.

III.6.2. A helyszínbiztosítás

Nem minden esetben van lehetőség az elkövető tettenérésére és elfogására vagy visszatartására, de az ilyen esetekben is fontos feladatai vannak a bűncselekményt észlelő természetvédelmi őrnek.

Ha a természetvédelmi őr nem ismeri fel, hogy bűncselekményt követtek el, és az alábbi feladatait nem teljesíti, azzal a későbbi nyomozást és a bűncselekmény bizonyítását is megnehezíti.

III.6.2.1. A helyszínbiztosítás feladatai

A helyszínbiztosítás alapvető feladata a bűncselekmények vagy balesetek helyszínének változatlan állapotban való fenntartása annak érdekében, hogy a hatósági eljárás sikere biztosítható legyen.

A helyszínbiztosító ez irányú tevékenysége a hatósági helyszíni szemle megkezdéséig a helyszín elváltoztatásának, illetőleg megváltoztatásának megakadályozására szolgál. A helyszínbiztosítás során mindig elsőbbséget élvez az élet- és vagyonmentés, a közveszély elhárítása, az elkövető elfogása, a nyomoknak a megsemmisüléstől való megóvása.

A helyszínbiztosítás feladatai:

- 1) Tájékozódás a helyszín körülményeiről.
- 2) Rendőrség, mentők, tűzoltók értesítése.
- 3) Elsősegélynyújtás a sérülteknek.
- 4) Vagyonmentés.
- 5) Tetten ért elkövető elfogása.
- 6) A tanúk helyszínen tartása, illetéktelen személyek eltávolítása.
- 7) A helyszín körülhatárolása, őrzése.

III.6.2.2. Tájékozódás a helyszín körülményeiről, a helyszín felmérése

A helyszín megtekintése, az ott tartózkodók kikérdezése alapján tisztázni kell mi történt, és az összegyűjtött információk alapján meg kell állapítani, szükséges-e más hatóság értesítése.

Bűncselekmény észlelése esetén mindig értesíteni kell a rendőrséget vagy más illetékes hatóságot.

Fel kell mérni, hogy vannak-e a helyszínen sérült vagy ellátásra szoruló személyek, és tájékozódni kell azok számáról, állapotáról a mentők értesítése, illetve az elsősegélynyújtás mielőbbi megkezdése érdekében.

III.6.2.3. Rendőrség, mentők, tűzoltók értesítése

A bejelentést mindig a 112-es segélyhívó számon kell megtenni. A 112 egy egységes európai segélyhívószám, amely ingyenesen hívható mind vezetékes, mind mobiltelefonról.

A hívást szakképzett diszpécser fogadja, aki vagy közvetlenül koordinálja az esetet, vagy átkapcsol a leginkább releváns szervezethez (mentők, katasztrófavédelem vagy rendőrség).

A bejelentés tartalmazza:

- 1) A bejelentő nevét, telefonszámát, címét, illetve a hívás helyszínét.
- 2) Milyen eseményről van szó (pl. közlekedési baleset, bűncselekmény, tüzeset).
- 3) Pontos hol található a helyszín, hogyan lehet a legkönnyebben megközelíteni.

- 4) Van-e sérült, mennyi, milyen sérülésekről van szó.
- 5) Bűncselekmény esetén: milyen információk vannak az elkövetőről, látták-e, elfogták-e, milyen irányban menekül, miről lehet felismerni, mivel menekül, rendelkezik-e fegyverrel.
- 6) A helyszínbiztosítás megkezdéséről, és az ennek során végrehajtott feladatokról.

Olyan - életmentést vagy elsősegélynyújtást igénylő - esetekben, ahol a hatóságok értesítésével együtt járó idővesztés később már nem orvosolható hátrányokat okozhat, az életmentést és elsősegélynyújtást soron kívül, a fentieket megelőzve vagy azokkal egyidejűleg meg kell kezdeni.

III.6.2.4. Életmentés, elsősegélynyújtás

Az életmentés és az elsősegélynyújtás fontosabb érdek, mint a nyomok megóvása, ezért azt mindenképpen meg kell kezdeni, ha szükséges, de a lehetőségekhez képest törekedni kell a helyszín eredeti állapotának megőrzésére.

Ha a sérültet elszállítják, fel kell jegyezni az adatait, az elszállító orvos, mentőiszt nevét, a jármű rendszámát, és hogy mely egészségügyi intézménybe viszik. Ajánlatos továbbá az orvostól tájékoztatást kérni a sérült állapotáról.

III.6.2.5. Vagyonmentés

A közveszély elhárítása és a további károsodások megelőzése szintén fontos feladat, de a vagyon mentése során már mérlegelni kell, hogy a nyomok megóvása vagy a bűnügyi érdekek a fontosabbak.

A vagyon mentését úgy kell végrehajtani, hogy az ne menjen se az életmentés, se a közveszély elhárításának rovására, és lehetőség szerint ügyelni kell a nyomok megóvására is.

III.6.2.6. A tetten ért elkövető elfogása

Amennyiben az elkövető a helyszínen van, el kell fogni, és a hatóságnak át kell adni.

Ahogy korábban említésre került, a bűncselekmény elkövetésén tetten ért személyt bárki elfoghatja.

Olyan bűncselekmények esetén, amelyeknél kötelező a helyszíni szemle, a helyszínbiztosítás akkor is szükséges, ha az elkövetőt elfogták.

III.6.2.7. A tanúk helyszínen tartása, illetéktelen személyek eltávolítása

Azt a személyt, aki érdemi információval tud szolgálni az eseményről, illetve az elkövetőről, meg kell kérni, hogy várja meg a rendőrséget. Ha ezt valamiért nem teszi meg, akkor adatait és az általa elmondottakat lehetőség szerint fel kell jegyezni.

Az illetéktelen személyeket el kell küldeni a helyszínről.

III.6.2.8. A helyszín körülhatárolása, őrzése

Fontos feladat, hogy azt a területet, ahol a különféle elváltozások, bűnjeltárgyak, nyomok vannak, illetve anyagmaradványok maradhattak, le kell zárni, és őrizni kell.

A lezárásnak ki kell terjednie a közvetlen helyszínre, az érkezés-távozás feltételezett útvonalára, a kapcsolódó események helyére.

A szabadban lévő nyomokhoz, bűnjelkekhöz nem szabad hozzáérni. Ha mindenképpen meg kell fogni egy bizonyítási eszközt, azt gumikesztyűvel vagy nejlon zacskóval kell megtenni.

Szükség esetén a nyomot le kell fedni, de olyan anyaggal, ami nem változtatja meg, szennyeződés nem kerülhet rá, lehetőleg még szag sem.

IV. Fejezet: A Természetvédelmi Őrszolgálat ágazati szakmai és jogi ismeretei

Az ágazati szabályozás anyaga a kézirat lezárásakor hatályban lévő jogszabályokban meghatározottakat tartalmazza, ezeket a Rendészeti törvény vonatkozó rendelkezéseivel összhangban kell értelmezni, és alkalmazni.

IV.1. A Természetvédelmi Őrszolgálat jogállása

A természetvédelmi őrök jogállását, jogosultságait és kötelezettségeit

- a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény,
- a fegyveres biztonsági őrsegről, a természetvédelmi és a mezeti őrszolgálatról szóló 1997. évi CLIX. törvény,
- a természetvédelmi őrökre, illetve őrszolgálatokra vonatkozó részletes szabályokról a 4/2000. (I. 21.) Korm. rendelet, valamint
- a Természetvédelmi Őrszolgálat Szolgálati Szabályzatáról szóló 9/2000. (V. 19.) KöM rendelet

határozza meg.

Külön törvényben meghatározottak szerint a védett természeti területek természetvédelmi kezeléséért felelős szerv (a továbbiakban: nemzeti park igazgatóság) szervezetében **Természetvédelmi Őrszolgálat** működik, amelynek **tagja** az e törvényben és más jogszabályban meghatározott feladatokat ellátó, intézkedésre jogosult **hivatalos személy**.

IV.2. A Természetvédelmi Őrszolgálat felügyelete és irányítása

Az Őrszolgálat felügyeletét és irányítását – jogszabályban meghatározott körben, az abban foglalt előírások szerint – a természetvédelemért felelős miniszter hivatali szervezete (a továbbiakban: Minisztérium) és az igazgatóságok egyszemélyi felelős vezetője (a továbbiakban: igazgató) útján látja el.

IV.3. Személyi feltételek

Állami természetvédelmi őr az lehet, aki

- a Rendészeti törvényben meghatározott alkalmazási feltételeknek megfelel,
- legalább középfokú iskolai végzettséggel és megfelelő szakirányú közép- vagy felsőfokú képesítéssel rendelkezik,
- állami természetvédelmi őr esetén a szolgálati maroklőfegyver tartására vonatkozó – külön jogszabály szerinti – feltételeknek megfelel,
- sikeres természetvédelmi őri vizsgát tett.

A szakirányú közép- vagy felsőfokú képesítések körét külön jogszabály tartalmazza.

Azt az állami természetvédelmi őrt, aki a külön jogszabály szerinti szakirányú középfokú képesítéssel és nem szakirányú felsőfokú végzettséggel rendelkezik, a felsőfokú végzettsége alapján kell besorolni.

A miniszteri rendelet szerinti szolgálati beosztási megnevezésként azonban legfeljebb természetvédelmi tájegységvezető megnevezés alkalmazható.

A természetvédelmi vagy ahhoz közvetlenül kapcsolódó tudományterületen szerzett tudományos fokozattal rendelkező személyt, a felsőfokú végzettséggel és szakképesítéssel rendelkezőkre vonatkozó szabályok szerint kell besorolni.

Az a személy, akit természetvédelmi őrként kívánnak foglalkoztatni

- állami természetvédelmi őr esetén a szolgálati maroklőfegyver tartásához szükséges külön jogszabályok szerinti – orvosi és pszichológiai alkalmassági igazolást, valamint a fegyverismereti vizsgabizonyítványt,
- természetvédelmi őri vizsgát,
- törvényben előírt vizsgát természetvédelmi őri foglalkoztatásának tervezett kezdő időpontjáig köteles beszerezni, illetőleg letenni.

A természetvédelmi őri vizsgát a Minisztérium háromtagú vizsgabizottsága előtt kell letenni, a vizsgára való felkészítést az igazgatóság biztosítja, a vizsgáztatást a Minisztérium szervezi, és kiadja a természetvédelmi őri vizsga tananyagát.

A vizsgabizottság azt a természetvédelmi őrt, akinek felkészültségét nem tartja megfelelőnek, a vizsga egy hónapon belül történő megismétlésére utasítja. A vizsga legfeljebb két alkalommal ismételhető meg.

A vizsgára való felkészülés és a vizsgán való részvétel feltételeit a munkáltató Természetvédelmi Őrszolgálat vagy önkormányzati Természetvédelmi Őrszolgálat biztosítja.

A vizsga letételéről a Minisztérium a vizsgázó részére igazolást ad ki.

Azt, akit természetvédelmi őrként kívánnak foglalkoztatni, és a természetvédelmi őri vizsgát nem teszi le, vagy három alkalommal sikertelen vizsgát tesz, továbbá állami természetvédelmi őr esetén, ha a szolgálati maroklőfegyver tartásához – a külön jogszabályok szerinti – orvosi és pszichológiai alkalmassági igazolást, valamint a fegyverismereti vizsgabizonyítványt – saját hibájából – természetvédelmi őri foglalkoztatásának tervezett kezdő időpontja előtt nem szerzi be, akkor természetvédelmi őrként nem foglalkoztatható.

Az állami természetvédelmi őr az intézkedés-taktikai elméleti és gyakorlati képzést és a vizsgakötelezettséget a Törvény felhatalmazása alapján kiadott miniszteri rendeletben foglaltaknak megfelelően köteles teljesíteni.

Az állami természetvédelmi őr szolgálatának teljesítése során köteles szolgálati jelvényt, önvédelmi és kényszerítő eszközöket, továbbá állami természetvédelmi őr esetén a szolgálat jellege szerint szolgálati maroklőfegyvert magánál tartani.

Az állami természetvédelmi őr évente rendszeres továbbképzésen köteles részt venni, amelyet az igazgatóság vagy a Minisztérium szervez.

A továbbképzésen való részvétel feltételeit a munkáltató Természetvédelmi Őrszolgálat vagy önkormányzati Természetvédelmi Őrszolgálat biztosítja.

IV.4. Jogosultságok és kötelezettségek

A Természetvédelmi Őrszolgálat tagja (a továbbiakban: természetvédelmi őr) a nemzeti park igazgatóság működési területén **jogosult és köteles**

- 1) a természet, valamint a régészeti örökség védelmére vonatkozó előírások betartásának ellenőrzése során;
- 2) a természet és a régészeti örökség védelmének érdekeit sértő, a természeti értéket és területet – beleértve a védett természeti értéket és területet, illetve a Natura 2000 területet – (a továbbiakban: természeti érték vagy terület) veszélyeztető vagy károsító, valamint régészeti lelőhelyet károsító jogellenes cselekményt elkövető személlyel szemben;
- 3) azzal a személlyel szemben, akiről alaposan feltételezhető, hogy jogellenesen szerzett természeti értéket vagy régészeti leletet tart magánál;
- 4) azzal a járművel szemben, amelyikről alaposan feltételezhető, hogy azon jogellenesen szerzett természeti érték vagy régészeti lelet van;
- 5) a természeti értéket vagy területet károsító vagy veszélyeztető, valamint régészeti örökséget károsító jogellenes cselekmény elkövetésén tetten ért vagy az elkövetéssel alaposan gyanúsítható személlyel szemben a jogellenesen szerzett természeti érték, régészeti lelet megóvása érdekében;
- 6) a természet, valamint a régészeti örökség védelmével összefüggő bűncselekmény elkövetésén tetten ért, illetőleg annak elkövetésével gyanúsítható, vagy az intézkedésének ellenszegülő személlyel szemben

a Rendészeti törvényben meghatározott intézkedések és kényszerítő eszközök alkalmazására.

A természetvédelmi őr a fentiekén túl a nemzeti park igazgatóság működési területén jogosult és köteles

- jogszabályban meghatározott esetben helyszíni bírságot kiszabni;
- természeti terület vagy érték károsításának megelőzése, illetve megakadályozása érdekében természeti területet – a természetvédelmi hatóság egyidejű értesítése mellett, a károsítás veszélyének elhárításáig ideiglenesen, vagy a természetvédelmi hatóság közlekedést vagy tartózkodást korlátozó vagy megtiltó határozata alapján – bárki számára nyilvánvalóan észlelhető, továbbá az életet, a testi épséget és a vagyonbiztonságot nem veszélyeztető módon lezárni;
- intézkedése végrehajtásának helyszíni biztosítása érdekében természeti területet – bárki számára nyilvánvalóan észlelhető, továbbá az életet, a testi épséget és a vagyonbiztonságot nem veszélyeztető módon – lezárni.

A természetvédelmi őr – a helyszíni bírságolás kivételével – a nemzeti park igazgatóság működési területén kívül is jogosult intézkedni, ha a természet és a régészeti örökség védelmének érdekeit sértő jogellenes cselekményt észlel, vagy a nemzeti park igazgatóság működési területén kívüli szolgálatellátást az arra jogosult elrendeli.

A természetvédelmi őr szolgálati maroklőfegyver tartására jogosult, amelyet egyenruhás szolgálatban nyíltan viselhet.

IV.5. A természetvédelmi őrre és az önkormányzati természetvédelmi őrre vonatkozó közös szabályok

A jogszabályokból adódó feladat- és hatáskörét határozottan, a törvényesség betartásával és az emberi jogok tiszteletben tartásával köteles ellátni, illetve gyakorolni.

A természetvédelmi őr és az önkormányzati természetvédelmi őr által alkalmazott intézkedések és kényszerítő eszközök jelentésére és kivizsgálásnak rendjére a Rendészeti törvény rendelkezéseit kell alkalmazni.

A természetvédelmi őr és az önkormányzati természetvédelmi őr köteles a tevékenysége végzése során tudomására jutott bűncselekményről, valamint – ha saját intézkedésének a feltételei nem állnak fenn – a tudomására jutott szabálysértésről a rendőrséget vagy az ügyben hatáskörrel rendelkező más szervet haladéktalanul értesíteni, a hatáskörrel rendelkező szerv eljárását kezdeményezni.

A Természetvédelmi Őrszolgálat, valamint az önkormányzati Természetvédelmi Őrszolgálat tevékenysége során együttműködik a rendőrséggel. A Természetvédelmi Őrszolgálat, valamint az önkormányzati Természetvédelmi Őrszolgálat az együttműködés keretében tevékenysége ellátásáról, annak körülményeiről a rendőrséget rendszeresen tájékoztatja.

Ha a rendőrség a Természetvédelmi Őrszolgálat, valamint az önkormányzati Természetvédelmi Őrszolgálat illetékességi területét érintő fokozott ellenőrzést hajt végre, a fokozott ellenőrzés ideje alatt – a rendőrség kérésére – a Természetvédelmi Őrszolgálat, valamint az önkormányzati Természetvédelmi Őrszolgálat a feladatainak végrehajtását egyezteteti a rendőrséggel.

A Természetvédelmi Őrszolgálat, valamint az önkormányzati Természetvédelmi Őrszolgálat tevékenysége során együttműködik

- 1) a katasztrófavédelemmel,
- 2) a Nemzeti Adó- és Vámhivatal vámszerveivel,
- 3) a hivatásos állami és önkormányzati tűzoltósággal,
- 4) az erdészeti hatósággal,
- 5) a vadászati hatósággal,
- 6) a halászati hatósággal,
- 7) az önkormányzati szervekkel,
- 8) a járási hivatallal,
- 9) a fegyveres biztonsági őrseggel, valamint
- 10) az egyesületekkel.

Az igazgatóság Őrszolgálatának hivatalos elnevezése az igazgatóság – külön jogszabályban meghatározott – nevének a „Természetvédelmi Őrszolgálat” kifejezéssel kiegészített formája. Az Őrszolgálat közvetlen vezetésével az igazgató az általa kinevezett őrszolgálat-vezetőt bízta meg. Az állami és az önkormányzati természetvédelmi őr szolgálati beosztási megnevezését miniszteri rendelet tartalmazza.

Az önkormányzati Természetvédelmi Őrszolgálat tagjai, illetőleg az önkormányzati természetvédelmi őrök rendszeres kapcsolatot tartanak fenn az igazgatóság – arra kijelölt – természetvédelmi őrivel.

IV.6. A kép- és hangfelvétel készítése, felhasználása, továbbítása, törlése

A természetvédelmi őr és az önkormányzati természetvédelmi őr az intézkedésével érintett személyről, az intézkedése vagy az eljárása szempontjából lényeges környezetről és körülményről, tárgyról képfelvételt, hangfelvételt, kép- és hangfelvételt (a továbbiakban együtt: felvétel) készíthet, amely kizárólag az adott eljárásban, jogszabály előírásai szerint használható fel.

Ha a felvételen rögzített cselekmény miatt nem indult eljárás, a felvételt legkésőbb a felvétel készítésétől számított 30 nap elteltével meg kell semmisíteni.

A felvétel vagy az abban szereplő személyes adat a rögzítés helyszínén

- *elkövetett bűncselekmény vagy szabálysértés miatt indult **büntető-, szabálysértési eljárásban,***
- *elkövetett jogsértés miatt indított **más hatósági eljárásban,***
- *végzett **intézkedés jogszerűségének közigazgatási eljárásban történő vizsgálata céljából,** továbbá*
- ***a felvételen szereplő személy által, jogainak gyakorlása érdekében indított eljárásban** használható fel.*

Ha a felvételen szereplő személy jogainak érvényesítésére eljárást indított, részére az adatkezelési határidőn belül benyújtott kérelemre a felvételt továbbítani kell.

A természetvédelmi őr és az önkormányzati természetvédelmi őr a feladatkörébe tartozó eljárást a felvétel rögzítésétől számított **két munkanapon belül** köteles megindítani, vagy kezdeményezni az eljárásra jogosult szervnél vagy hatóságnál a hatáskörébe tartozó eljárás megindítását.

Ha a természetvédelmi őr és az önkormányzati természetvédelmi őr kezdeményezésére az eljárásra jogosult szerv vagy hatóság az eljárását megindította, és erről a természetvédelmi őrt és az önkormányzati természetvédelmi őrt határidőn belül tájékoztatta, a természetvédelmi őr és az önkormányzati természetvédelmi őr a rögzített felvételt az eljárásra jogosult szerv vagy hatóság részére történő továbbításáig kezelheti azzal, hogy **az adatkezelés időtartama nem haladhatja meg a harminc napot.**

Ha a rögzített felvételt a természetvédelmi őr és az önkormányzati természetvédelmi őr az eljárásra jogosult szerv, hatóság megkeresésére vagy a felvételen szereplő személy kérelmére továbbította, a felvételt a továbbítással egyidejűleg törölni kell.

A természetvédelmi őr és az önkormányzati természetvédelmi őr a felvétel kezelése során köteles megtenni az ahhoz szükséges szervezési, technikai és egyéb adatbiztonsági intézkedéseket, hogy az érintett személy személyes adatait, így különösen magántitkait és magánéletének körülményeit illetéktelen személy tudomására jutásától megóvjá.

Biztosítani kell továbbá, hogy a felvételen szereplő személy – a felvétel törlésének időpontjáig – megtekinthesse a róla készült felvételt.

A rögzített felvételt a természetvédelmi őr és az önkormányzati természetvédelmi őr – bizonyítási eszközként – a büntető, vagy szabálysértési eljárásra jogosult szerv megkeresésére továbbíthatja.

A megkeresésben meg kell jelölni az eljárás tárgyát, ügyszámát és a rögzített felvétellel bizonyítandó tény.

Közigazgatási hatósági eljárásban az eljáró hatóság megkeresésére – belföldi jogsegély keretében – a rögzített felvétel továbbítható, ha a megkereső hatóság a megkeresésben az eljárás tárgyát, ügyszámát és a rögzített felvétellel bizonyítandó tényt megjelöli.

A rögzített felvétel továbbítására irányuló megkeresést meg kell tagadni akkor, ha a felvétel a megkeresésben meghatározott tény bizonyítására alkalmatlan.

Akinek jogát vagy jogos érdekét a felvétellel rögzített esemény, cselekmény vagy intézkedés érinti, kérheti, hogy a felvételt a természetvédelmi őr és az önkormányzati természetvédelmi őr annak továbbításáig, de legfeljebb a kérelem benyújtását követő harminc napig ne törölje.

A rögzített felvételen szereplő személy részére az adattovábbításról adott tájékoztatás költségmentes.